Jundishapur
Educational-Development Journal

Year 17, No. 4, 2026 Winter Season
www.edj.ajums.ac.ir

A Qualitative Analysis of the Causes and Motivations Behind Students' Cheating in Online Examinations

Nafiseh Rafiei* Faculty Member, Department of Educational Sciences & Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Vahid Jamalzadeh Naghaneh Master's degree in Curriculum Studies, Payame Noor Universit, Tehran Iran.

Abstract

Introduction	Observing academic ethics and reducing cheating in higher education examinations conducted under non-face-to-face and online conditions are highly important. Therefore, this study aims to investigate and analyze the causes and motivations underlying students' cheating in online examinations.
Methods	A qualitative research approach based on Thematic Analysis. The research population included all professors and students concerned with and involved in the issue of online cheating in the Department of Educational Sciences and Psychology at Payame Noor University in Isfahan Province during the 2021–2022 academic year. Purposive, criterion-based sampling was used. The sample size was determined based on theoretical saturation, which was achieved with 26 students and 12 professors. Data obtained from semi-structured interviews were analyzed using the Thematic Analysis method developed by Attride-Stirling (2001) and MAXQDA 2020 software.
Findings	The findings derived from the students' perspectives comprised 157 basic thematic codes and 17 organizing thematic codes, while those from the professors' perspectives included 167 basic thematic codes and 18 organizing thematic codes. Ultimately, two global themes-"individual causes and motivations" and "situational and contextual causes and motivations"-were extracted from both the professors' and students' perspectives as the causes of cheating in university online examinations.
Conclusion	The findings indicate that cheating in online examinations results from a combination of individual and situational factors that are perceived similarly by students and professors. Understanding these factors makes it possible to develop ethical and preventive solutions.

Keywords: *Causes of cheating, Motivation for cheating, Academic dishonesty, online examinations, Higher education.*

* *Correspondent author, rafiei@pnu.ac.ir*

Extended Abstract

Introduction

Ethics and ethical processes are essential in all organizations and throughout society. However, adherence to ethical principles is even more important in educational institutions, where ethics is considered a fundamental value. One of the most critical areas in which ethics and moral values play a central role is learning and knowledge acquisition. Unfortunately, one of the persistent challenges faced by educational institutions and universities—one that has attracted increasing attention in recent years and continues to threaten academic integrity—is cheating.

With the onset of the COVID-19 crisis, a paradigm shift occurred from traditional face-to-face education to technology-mediated online learning. One prominent consequence of this shift was the widespread adoption of online assessment methods. Online exams offer greater flexibility for students, such as the opportunity to take examinations from home, potentially reducing test anxiety and lowering administrative costs for universities. Nevertheless, online assessment presents significant challenges, particularly in maintaining the credibility and integrity of examinations.

Ensuring effective online teaching and learning requires the implementation of secure, ethical, and fair online assessments. A systematic review indicated that students reported a notable increase in cheating during the COVID-19 pandemic (from 30% to 55%).

Investigating the factors that contribute to student cheating is crucial not only for detecting dishonest behavior but also for developing preventive strategies. Understanding the underlying reasons and justifications provided by students can help educational policymakers formulate more effective responses. However, it must be acknowledged that social problems are complex and interconnected. For instance, if cheating stems from credentialism, credentialism itself may be driven by crises related to social status or employment, each of which has its own sociocultural roots. Policymakers must avoid attributing cheating to a single cause. This study aims to explore the causes and motivations underlying cheating in university online examinations and to offer actionable strategies for mitigating this behavior.

This study differs from previous research on cheating in two significant ways. First, there is a notable scarcity of research in Iran specifically addressing the causes of cheating in online examinations. Second, this study employs a qualitative approach and seeks to explore the underlying causes and motivations for cheating from the perspectives of both students and instructors. The goal is to enable a more fundamental and ethical response to this challenge within higher education environments. Given the importance of understanding the causes and motivations underlying cheating in online assessments, especially in the post-COVID-19 era, this study aims to answer the following research question from the perspectives of students and faculty members: “What are the causes and motivations for cheating in online exams at Payame Noor University in Isfahan Province”?

Methods

This qualitative study employed thematic analysis. The research focused on graduate students who were knowledgeable about and experienced in online examinations and were known to engage in cheating, as well as university instructors who were actively concerned about academic dishonesty. The study was conducted at Payame Noor University in Isfahan Province during the 2021–2022 academic year.

Using Criteria-based purposive sampling, instructors first identified students known to engage in cheating. Subsequently, through snowball sampling, these students introduced other students proficient in cheating, along with instructors involved in preventing dishonest practices. Initially, the sample consisted of 24 students and 10 instructors. After theoretical saturation was reached, interviews were extended to two additional students and two additional instructors, resulting in a final sample of 26 students and 12 instructors.

Data were collected through semi-structured interviews lasting 40–60 minutes over a period of one month. Expert review was used to establish the validity of the study, and inter-researcher verification was employed to ensure reliability. For data analysis, the Attride-Stirling thematic analysis approach was applied using MAXQDA 2020 to extract basic, organizing, and global themes and construct thematic networks.

Results

From the students’ perspectives, 157 basic themes, 17 organizing themes, and two global themes were identified: (1) personal causes and motivations and (2) contextual and situational causes and

motivations. Similarly, from the instructors' perspectives, 167 basic themes, 18 organizing themes, and the same two global themes emerged.

Personal causes and motivations refer to factors related to individual characteristics, such as personality traits, attitudes, motivations, psychological conditions, age, and gender. For students, these factors included intrinsic goals, practical skills, intellectual abilities, motivational traits, self-esteem, and personal characteristics. From the instructors' perspectives, they involved similar factors, including values, beliefs, and interests.

Contextual and situational causes and motivations refer to external pressures and the specific environments in which students operate. These factors include external goals, institutional policies, inadequate supervision structures, credentialism, instructor behavior, career-related incentives, financial pressures, peer influence, family expectations, instructional methods, and social motivators. Instructors additionally cited structural challenges in online education, governmental inefficiencies, and internet infrastructure issues, particularly during the COVID-19 crisis.

Conclusion

Based on these findings, addressing cheating by focusing on its root causes and promoting academic ethics in educational environments are both possible and essential. Although the distinction between personal and contextual motivations facilitates a clearer analysis, cheating in online examinations is a multifaceted phenomenon that cannot be attributed to a single cause. A holistic understanding is required to develop effective policies and interventions.

Keywords: *Causes of cheating, Motivation for cheating, Academic dishonesty, Online examinations, Higher education.*

جنـــدی شـــاپور
مجله توسعه آموزش
دوره ۱۷، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۵
www.edj.ajums.ac.ir

واکاوی کیفی علل و انگیزه تقلب دانشجویان در آزمون‌های آنلاین

نفیسه رفیعی * هیئت‌علمی، گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.
وحید جمال‌زاده نقنه دانش‌آموخته کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: رعایت اخلاق تحصیلی و کاهش تقلب در آزمون‌های مراکز آموزش عالی در شرایط غیرحضوری و آنلاین اهمیت به‌سزایی دارد. بنابراین هدف از این پژوهش واکاوی و تحلیل علل و انگیزه تقلب دانشجویان در آزمون‌های آنلاین می باشد.

روش: روش پژوهش کیفی از نوع تحلیل مضمون استفاده شد. جامعه پژوهش شامل کلیه اساتید و دانشجویان دغدغه‌مند و درگیر با موضوع تقلب آنلاین گروه علوم تربیتی و روان‌شناسی در دانشگاه پیام‌نور استان اصفهان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع ملاک‌محور انجام شد. حجم نمونه تا رسیدن به اشباع نظری در دانشجویان با ۲۶ نفر و اساتید با ۱۲ نفر تعیین شد. داده‌های حاصل از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با روش تحلیل مضمون به سبک آترایدِ استرلینگ (۲۰۰۱) و با نرم‌افزار Maxqda2020 تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌های حاصل از دیدگاه دانشجویان شامل ۱۵۷ کد مضمون پایه و ۱۷ کد مضمون سازمان‌دهنده و یافته‌های حاصل از دیدگاه اساتید شامل ۱۶۷ کد مضمون پایه و ۱۸ کد مضمون سازمان‌دهنده بود و در نهایت از هر دو دیدگاه اساتید و دانشجویان دو کد مضمون فراگیر «علل و انگیزه‌های فردی» و «علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی» به‌عنوان علل تقلب در آزمون‌های آنلاین دانشگاهی استخراج شد.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها حاکی از آن است که تقلب در آزمون‌های آنلاین حاصل ترکیبی از عوامل فردی و موقعیتی است که از سوی دانشجویان و اساتید به شکلی مشابه درک می‌شود. شناخت این عوامل، طراحی راهکارهای اخلاق‌محور و پیشگیرانه را ممکن می‌سازد.

کلیدواژه‌ها: علل تقلب، انگیزه تقلب، تقلب تحصیلی، آزمون آنلاین، آموزش عالی

* نویسنده مسئول، rafiei@pnu.ac.ir

مقدمه

اخلاق و فرایندهای اخلاقی در همه سازمان‌ها و ارکان جامعه از ضروریات است. اما رعایت اخلاقیات در مراکز آموزشی و دانشگاهی از درجه اهمیت بالاتری برخوردار بوده و هست و یک اصل بدیهی به شمار می‌آید. منظور از اخلاق آموزشی، الگوهای رفتاری ارتباطی مبتنی بر رعایت حقوق خود و دیگران است که تکالیف و مسئولیت‌های اخلاقی سازمان را در قبال آنان مبرهن می‌سازد (۱). توسعه اخلاق، از مهمترین اهداف نظام تعلیم و تربیت در اغلب جوامع است. یکی از عرصه‌های خاص و مهمی که در آن اخلاق و ارزش‌های اخلاقی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، عرصه تحصیل و کسب علم و دانش است. زیرا که اخلاق تحصیلی به شکلی کاملاً مؤثر، باعث پایبندی و پیروی از ارزش‌هایی نظیر تقلب نکردن، تکیه بر تلاش و کوشش شخصی در کسب دستاوردهای تحصیلی، رعایت صداقت، درستکاری و پیروی از آموزه‌های انسانی و اخلاقی برای کسب علم و دانش می‌شود (۲).

اما متاسفانه یکی از این معضلاتی که مؤسسات آموزشی و دانشگاه‌ها همواره با آن مواجه بوده‌اند و در دهه‌ی اخیر به‌طور جدی‌تر درصدد برخورد با آن برآمده‌اند و اخلاق دانشگاهی را همواره تهدید می‌کند، تقلب است (۳). تقلب در فارسی و در لغت‌نامه دهخدا، به معنی دست انداختن در امور به‌خواست خود است (لغت‌نامه دهخدا، ذیل واژه تقلب). در فرهنگ عمید، تقلب به معنی برگشتن از حالی‌به‌حالی، دگرگون شدن، در کاری به سود خود و زیان دیگری تصرف کردن، نادرستی و دغلی آمده است (۴). لوئیس معلوف (۱۹۶۵) اعتقاد داشت تقلب در زبان عربی از ریشه قلب گرفته شده است. قلب‌الشی یعنی آن را از صورت یا حالت خودش برگرداندن به نحوی که آن را واژگون نماید (۴). در دیکشنری‌ها، فعل تقلب کردن را استفاده از روش غیرمنصفانه یا غیرصادقانه برای کسب مزیت بیان کردند (۵). واژه‌نامه آکسفورد، تقلب را کلاهبرداری، فریب‌کاری و حقّه‌بازی معنی کرده است. سایر واژه‌نامه‌ها این کلمه را با مفاهیمی همچون بی‌صداقتی، بی‌عدالتی یا قانون‌شکنی با هدف کسب منفعت تعریف کرده‌اند (۶). در زبان فرانسه تقلب به‌معنی حیله و نیرنگ و به‌طور کلی هر عمل خدعه‌آمیز است و از نظر اصطلاحی به معنی فرار از قید تکالیف به‌کار رفته است (۴).

تقلبِ علمی نیز یکی از موضوعاتی است که از قدیم مورد توجه پژوهشگران بوده است(۷). البته تقلب علمی مشتمل بر انواع مختلفی از تقلب است. به گفته پینکاس (۲۰۰۳) تقلب در امتحان بسیار شایع تر از سایر انواع تقلب علمی است (۷). تقلب در آزمون‌ها که به اختصار از آن به‌عنوان تقلب امتحانی یا تقلب یاد می‌شود، در اصل نوعی فریب‌کاری و حقه‌بازی محسوب می‌شود (۸). کنکاش در عوامل و علّت تقلب دانشجویان موضوعی است که برای تشخیص تقلب و همچنین جلوگیری و پیشگیری از آن حائز اهمیت می‌باشد (۹). زیرا که بررسی دلایل ارتکاب فراگیران به تقلب و توجیهاتی که ارائه می‌کنند، می‌تواند به مسئولان آموزشی در جهت شناخت درست تقلب، اتخاذ سیاست‌ها و انجام اقداماتی برای کاهش آن کمک کند (۱۰). تعیین علل گرایش دانشجویان به تقلب، شاید اولین گام برای جلوگیری از این معضل در محیط‌های آموزشی باشد (۳).

مک کیب، تروینو و باترفیلد (۲۰۰۱) عوامل و دلایل تقلب را به سه دسته کلّی تقسیم می‌کند: ۱) عوامل فردی (سن، جنسیت، رشته تحصیلی، فقدان مسئولیت‌پذیری و ...)، ۲) عوامل بافتی (فشار برای گرفتن نمره بالاتر، شدت تنبیهات و ...)، ۳) عوامل انگیزشی (متغیّرهای فردی و بافتی را مرتبط می‌کنند.) (۱۱). رتینگر و اگوستوس (۲۰۰۵) عوامل را به دو دسته متغیر عمده تقسیم‌بندی کرده است: الف) متغیرهای شخصی دانش‌آموزان مانند سن، جنسیت، معدل و ...، ب) متغیرهای بافتی یا موقعیتی مانند فرهنگ تقلب در مدارس، امتیازات تحصیلی، قوانین و مقررات و .... (۷). برخی از محققان دیگر نیز عوامل مؤثر بر تقلب را بر دو گونه دانسته اند: الف) عوامل درونی: نظیر عدم‌مسئولیت‌پذیری و عدم‌وقت کافی؛ ب) عوامل بیرونی: نظیر سخت‌بودن تکلیف و توقع زیاد از دانشجو (۱۲). صادقی و همکاران (۱۳۹۶) نیز به این نتیجه رسیدند که در موضوع اقدام به تقلب از نظر میزان تأثیر بر افزایش یا کاهش آن عواملی نظیر نگرش نسبت به تقلب، نوع رشته دانشگاهی و نوع جنسیت دانشجویان تفاوتی با یکدیگر نداشتند و عوامل مؤثر بر پدیده تقلب را در سه دسته بررسی کرده اند: ۱) عوامل فردی (شخصیتی)؛ ۲) عوامل درونی (تأثیرات بلندمدت محیط خانوادگی و تربیتی)؛ ۳) عوامل ساختاری (۱۳). اکثر پژوهش‌های مورد بررسی، عوامل مؤثر بر پدیده تقلب را در دو دسته کلی تقسیم‌بندی می‌کنند: ۱) علل و عوامل فردی (جمعیت‌شناختی و روانی–شخصیتی): منظور ویژگی‌هایی است که به‌وسیله‌ی نسل یا به‌وسیله‌ی موقعیتی که فرد در آن متولّد می‌شود (مثل مذهب و ملّیت) تعیین می‌گردد (۱۱).

از جمله این عوامل می‌توان به جنس، ویژگی‌های انگیزشی، صفات شخصیتی، سن، توانایی فکری، قومیت، رشته دانشگاهی، مشارکت فوق‌برنامه، وضعیت شغلی، سطح تحصیلات، عزت نفس، درگیری تحصیلی، اخلاق تحصیلی، رفتارهای مدنی، عمل به باورهای دینی و نگرش مذهبی اشاره کرد (۱۴).

۲- علل و عوامل موقعیتی (بافتی): منظور فشارهای خارجی است که بر فرد تحمیل می‌شود تا باعث ترغیب پاسخ‌های خاص شود (۱۱)؛ در تعریف دیگری آمده است، به فشارهای بیرونی گفته می‌شود که بر فرد تحمیل و موجب ترغیب یا منع تقلب می شود (۲). از جمله این عوامل می‌توان به اداراکات کیفیت کلاسی ، عدالت آموزشی، جو عاطفی خانواده، انطباق‌پذیری و پیوستگی خانواده، تأثیر همسالان، کمبود زمان و فشارهای زمانی، فشار خانواده و معلمان، جا افتادن فرهنگ قلب، محیط کلاس و ویژگی‌ها و روش‌های معلم، سخت بودن مطالب درسی، حجم زیاد مطالب درسی و نوع سؤالات امتحانی اشاره داشت (۲, ۱۴-۱۶). فاچر و کوز (۲۰۰۹) هم دلایل تقلب را این موارد ذکر کرده‌اند: رقابت برای نمرات بهتر، ناکافی بودن مهارت زمانی فرد و هیجان ریسک کردن، عقب‌ماندگی زمانی و مالی مرتبط با شکست (۱۷). از نظر خدایی، مقدم‌زاده و صالحی (۲۰۱۱)، موقعیت اجتماعی-اقتصادی، نظم و انضباط و تعهد، تحصیلات پدران و سن و... در بروز رفتار تقلب مؤثر است (۱۸). هولدن، نوریس و کولمیر (۲۰۲۱) عوامل مؤثر بر تقلب را به چهار عامل تقسیم‌بندی می‌کنند: عوامل فردی: آکبولوت و همکاران (۲۰۰۸) بیان می‌کنند عوامل روان‌شناختی مهمترین عواملی هستند که دانش‌آموزان را به سمت عدم‌صداقت سوق می‌دهد؛ احساس بی‌کفایتی یا قدردانی نکردن از کیفیت کارهای شخصی یأس؛ مشغول بودن به زندگی اجتماعی؛ نگرش شخصی نسبت به تقلب؛ میل به گرفتن نمرات بالاتر، می‌تواند باعث افزایش تقلب از جمله تقلب الکترونیکی شود (۱۹). عوامل نهادی: دانشجویان متعلق به بخشی از فرهنگ دانشگاه هستند. (۱۹). به نقل از تولمن (۲۰۱۷) یکی از عوامل اصلی عدم‌صداقت تحصیلی، وجود «فرهنگ تقلب» است (۱۹). سیاست‌های سازمانی مرتبط با استانداردهای علمی دانشگاه نیز بر صداقت علمی در محیط دانشگاه تاثیر می‌گذارد، این موارد شامل: ۱) تنبیه ضعیف یا ناکافی در قبال تقلب، ۲) عدم‌آگاهی از سیاست‌ها و استانداردها بین دانشجویان، مربیان و مدیران، ۳) تلاش ناکافی برای اطلاع‌رسانی این سیاست‌ها (۱۹). عوامل مرتبط با رسانه؛ عوامل خاص ارزیابی: تحقیقات در زمینه ای که تقلب در آن بررسی می‌شود، متفاوت است.

مثلاً در برخی از مطالعات تقلب را در برخی یا همه انواع ارزیابی‌های آنلاین (مثلاً تکالیف و ...) بررسی می‌کنند؛ در حالی‌که برخی دیگر به‌طور خاص بر امتحانات تمرکز می‌کنند (۱۹). در پژوهش چنانی و همکاران (۱۴۰۱) هم علل تقلب به دو گروه علل درونی و علل بیرونی تقسیم شده‌اند. علل درونی مانند احساس آماده نبودن برای امتحان، تحقیر نشدن نزد همسالان، لذت بردن از تقلب، راهی آسان برای نمره گرفتن و .... علل بیرونی مانند سخت بودن امتحان، سخت‌گیری خانواده برای گرفتن نمره‌ی خوب، بی‌توجهی مراقبان در جلسه‌ی امتحان و ... (۲۰). با ورود به وضعیت بحران کرونا، تغییر پارادایم از یادگیری چهره به چهره و آموزش سنّتی به یادگیری پیشرفته با استفاده از فناوری آنلاین رخ داد (۲۱). در این دوران، اکثر مدارس و دانشگاه‌ها مجبور به تغییر به آموزش آنلاین بودند زیرا که کووید-۱۹ باعث بسته شدن آموزش سنتی در سراسر جهان شد و در نتیجه ۱/۵ میلیارد دانش‌آموز و ۶۳ میلیون مربی باید از یادگیری حضوری به یادگیری آنلاین تغییر مسیر دادند. این وضعیت نقاط قوت و ضعف تحوّل دیجیتالی آموزش را آشکار کرد (۲۲). یکی از تغییرات بالقوه آشکار، پذیرش گسترده روش‌های ارزیابی آنلاین است (۲۳). آزمون‌های آنلاین به دانش‌آموزان انعطاف‌پذیری بیشتری می‌دهد، برای مثال فرصتی برای شرکت در آزمون در خانه‌های خود، همچنین ممکن است برخی از اضطراب‌های تجربه شده در طول شرکت در آزمون‌های حضوری، در سالن آزمون را کاهش دهد و به‌طور بالقوه هزینه‌های اداری را برای دانشگاه‌ها کاهش دهد. با این‌حال ارزیابی چالش‌های بسیاری را برای آموزش از راه دور ایجاد می‌کند و ضروری است که ارزیابی‌های آنلاین به‌گونه‌ای انجام شود که امکان حفظ اعتبار آن‌ها فراهم شود (۲۴). اما لزوم تعیین اثربخشی آموزش آنلاین برای تدریس اساتید و یادگیری دانشجویان، برگزاری آزمون‌های آنلاین سالم و ایجاد محیط امن و به دور از اعمال غیراخلاقی مثل تقلب است. البته در بیان دلایل تقلب، نحوه برگزاری آزمون (آنلاین یا حضوری) نیز بر میزان تقلب به میزان بیشتری، به‌خصوص در مؤسسات آموزشی که ارائه‌دهنده آموزش آنلاین هستند، تأثیرگذار عنوان گردیده است. یک بررسی سیستماتیک نشان داد که دانش‌آموزان گزارش دادند که در طول همه‌گیری کووید-۱۹ بیشتر از قبل (٪۳۰ در مقابل ٪۵۵) در آزمون‌های آنلاین تقلب می‌کنند (۲۴).

برخی درخصوص آزمون آنلاین عوامل زیر را مؤثر می‌دانند و این عوامل عبارت‌اند از: فقدان دانش و ارتکاب به تقلب؛ نداشتن انگیزه برای تحصیل؛ مسائل فنی مثل عدم‌دسترسی به نرم‌افزار محافظت آنلاین، تغییر فرهنگ، قوانین نامشخص، دستپاچه شدن مربیان به‌دلیل شرایط پیش آمده (۲۵). البته باید در نظر داشت که انزوایی که ممکن است دانش‌آموزان در یک محیط دوره آنلاین تجربه کنند، می‌تواند سطح استرس را نیز افزایش دهد و آن‌ها را بیشتر مستعد رفتارهای غیرصادقانه مثل تقلب کند (۱۹). عامل مؤثر دیگر نیز فرهنگ تقلب است، اگر در دانشگاهی فرهنگ تقلب تثبیت شده باشد یا حداقل تصوری از فرهنگ تقلب وجود داشته باشد، دانشجویان ممکن است مرتکب تقلب شوند و

معتقد باشند که تقلب برای موفقیت ضروری است و همه دانشجویان درحال تقلب هستند (۱۹). نیوتون و اسکس (۲۰۲۴) دلایل تقلب در آزمون‌های آنلاین را این‌گونه بیان می‌کنند: ۱) فرصتی برای تقلب، ۲) بی‌عدالتی درک‌شده، ۳) غفلت یا ناآگاهی، ۴) دلایل علمی یا دانشگاهی، ۵) سختی یا سخت‌گیری، ۶) فشار همتایان، فشار والدین، دوستان و همکاران، ۷) درگیری و مشارکت (۲۴). روث، جانسن و کسپر (۲۰۲۴) مهمترین دلایل ضد تقلب را به‌ترتیب شامل معیارها و ارزش‌های اخلاقی (۱۶/۸۱٪)، عدم‌نیاز شخصی به تقلب (۱۴/۵۱٪)، ترس از گرفتارشدن و عواقب این عمل (۱۳/۸۱٪) و همچنین نوع تکلیف و امتحان (۹/۰۳٪) و تقلب بی‌انصافی نسبت به دوستان دانشجو (۶/۹۰٪) است. مهمترین دلایل ارتکاب به تقلب به‌ترتیب شامل دلایل مرتبط با نمره (۱۴/۱۹٪)، ریسک کم‌مرتبط با تقلب (۱۴/۱۹٪)، ناعادلانه بودن امتحانات (۱۱/۲۸٪)، وظایف یا محتوای نامربوط به آزمون (۷/۳۵٪) و نیاز به اطمینان خاطر داشتن (۷/۱۸٪) می‌باشد. در نظر آنان با پرداختن به نیازهای دانش‌آموزان و در نظر گرفتن مفاهیم و دلایل آن‌ها می‌توان یک رویکرد یادگیرنده محور برای کاهش رفتار تقلب باشند (۲۶).

واژه دیگری که در هنگام بررسی علل و عوامل تقلب اهمیت می‌یابد، انگیزه تقلب است. انگیزه به‌عنوان محرک اساسی برای تمام اعمال ما در زندگی است. انگیزه اشاره به پویایی رفتار ما دارد که شامل نیازهای ما، تمایلات و جاه‌طلبی‌های ما در زندگی می‌باشد. به‌عبارت دیگر انگیزه یا انگیزش یک نیروی هدایت‌کننده درونی است که افراد را به‌صورت فیزیولوژیک و روان‌شناختی در پیگیری هدفی جهت ارضای نیازها و انتظارات آن‌ها پاسخ می‌دهد (۲۷). انگیزش یکی از مهمترین منابع قدرتمند تکانه‌ای است که رفتار یادگیرندگان را در مؤسسه آموزشی تحت تأثیر قرار می‌دهد و قدرت و پایداری رفتار را تعیین می‌کنند و شامل انگیزه‌های درونی و بیرونی می‌باشد (۲۸, ۲۹).

اهمیت و ضرورت پژوهش هم به لحاظ نظری و هم به لحاظ کاربردی قابل دفاع است. زیرا که در ارتباط با تقلب در آزمون آنلاین پژوهشی در کشورمان انجام نپذیرفته است و این موضوع به‌عنوان یک دغدغه مهم در بسیاری از کشورها مطرح می‌باشد. علاوه‌بر آن، با توجه به کارکرد، اهداف و ضرورت وجود دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، یکی از مسائلی که می‌تواند در کارکرد این نهادهای آموزشی اختلال ایجاد می‌کند و مانع رسیدن این نهادها به اهداف‌شان باشد، پدیده تقلب دانشگاهی و یا عدم‌صداقت علمی است (۳۰). اما پرداختن به موضوع «تقلب تحصیلی یا دانشگاهی» از دو یا چند جنبه اهمیت دارد: ۱) در صورتی که فراگیر در محیط آموزشی به انجام دادن امور غیراخلاقی عادت کند، آینده شغلی وی به مسائل اخلاقی آلوده می‌شود که در نظام آموزش عالی با توجه به این که دانشجویان بعد از گذراندن دوران تحصیل خود وارد بازارکار می‌شوند، از اهمیت بیشتری برخوردار است (۳۱). ۲) در صورتی‌که فراگیران دوران تحصیل خود را با تقلب سپری کنند، دانش و معلومات آن‌ها از سطح مطلوب و قابل‌قبولی برخوردار نخواهد بود و این امر به ناکارآمدی آنان منجر می‌شود که می‌تواند زیان‌های جبران‌ناپذیری را بر پیکره جامعه وارد سازد (۳۱, ۳۲). علاوه‌بر آن، پدیده تقلب بر نظم و انضباط دانشگاه اثر منفی وارد می‌سازد. در کاهش اعتبار و ارزش مدارک اعطایی آن مؤسسه دانشگاهی و شهرت سازمانی آن مؤسسه علمی و آموزشی نقش دارد (۹, ۲۳, ۳۱, ۳۲).

پژوهش حاضر با پژوهش‌های مرتبط با تقلب از دو جنبه متفاوت است. یک جنبه آن، این است که کمتر پژوهشی در ایران در این زمینه انجام پذیرفته است که درصدد بیان علل تقلب آن هم در آزمون‌های آنلاین باشد، پژوهش‌های انجام‌شده به بررسی علل تقلب در آزمون‌های حضوری را مورد بررسی قرار دادند یا برخی ازجمله امید و همکاران (۱۴۰۱) به بررسی راهکارهای کاهش تقلب توجه داشتند و جنبه دیگر، این که پژوهش به صورت کیفی انجام پذیرفته است و سعی دارد علل و انگیزش تقلب را هم از نظر دانشجویان و هم از نظر اساتید بررسی کند تا بتوان ریشه‌ای با این معضل اخلاقی در محیط‌های آموزش عالی برخورد کند. با توجه به اهمیت شناخت علل و انگیزه تقلب در آزمون آنلاین برای مقابله با این معضل در محیط‌های آموزشی در دوران پساکرونا، این پژوهش در صدد آن است به این سؤال از دیدگاه اساتید و دانشجویان، پاسخ دهد: علل و انگیزه تقلب دانشجویان در آزمون‌های آنلاین در دانشگاه پیام نور استان اصفهان چیست؟

روش

با توجه‌به این که هدف از پژوهش بررسی علل و انگیزه‌های تقلب در آزمون‌های آنلاین است و سعی بر این بود که نتایج به‌دست آمده به واقعیت نزدیک باشد و جنبه‌های مختلف آن مورد بررسی قرار گیرد، به‌همین جهت از رویکرد کیفی بهره گرفته شد. روش پژوهش کیفی مورد استفاده نیز از نوع تحلیل مضمون است. حوزه مورد مطالعه، شامل کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد مطلع و درگیر در آزمون‌های آنلاین و شاخص در تقلب و همچنین کلیه اساتید دغدغه‌مند نسبت به تقلب در گروه علوم‌تربیتی، روان‌شناسی و مشاوره دانشگاه پیام‌نور استان اصفهان در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بودند. همان‌طور که مشخص است، در پژوهش کیفی افراد مورد مطالعه براساس ارتباطی که با موضوع

پژوهش دارند، انتخاب می‌شوند و انتخاب آن‌ها به‌منظور تشکیل یک نمونه آماری از کل جامعه نیست (۱۱). با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع ملاک محور، در ابتدا با معرفی دانشجویان متقلب توسط اساتید و سپس به‌شیوه گلوله برفی هر دانشجوی متقلب، دانشجوی ماهر در تقلب و اساتید پیگیر در پیشگیری و ممانعت از تقلب در آزمون‌های آنلاین را معرفی کردند، همچنین از طریق اساتید معرفی شده، سایر اساتید دغدغه‌مند و حساس به تقلب شناسایی و به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. به‌همین جهت در این پژوهش ۲۶ دانشجو و ۱۲ استاد تا حد اشباع نظری به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. دانشجویان نمونه در این پژوهش، دانشجویان مقطع کارشناسی‌ارشد گروه علوم‌تربیتی ،روان‌شناسی و مشاوره به‌شیوه گلوله برفی و تا حد اشباع نظری انتخاب شدند.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود. مصاحبه‌ها بین۴۰ تا ۶۰ دقیقه در مدت یک ماه به‌صورت حضوری و با کسب اجازه مبنی‌بر ضبط صدای آن‌ها انجام شد، البته نسبت‌به دریافت اطلاعات فردی دانشجویان جهت اطمینان بیشتر و رعایت اصول اخلاقی در ابتدای مصاحبه خودداری شد. سؤالات مصاحبه شامل ۴ سوال راهنما برای اساتید (شامل: نظر شما در مورد فرد متقلب در آزمون‌های آنلاینی که برگزار کردید، چیست؟ به‌نظر شما دانشجویان متقلب در آزمون‌های آنلاین شما چگونه و چه زمانی تقلب می‌کنند؟ چه اقدام عملی برای کاهش تقلب در آزمون‌های خود انجام می‌دهید؟) و ۴ سوال راهنما برای دانشجویان (شامل: نظر شما زمانی‌که در آزمون‌های آنلاین تقلب می‌کنید، نسبت‌به کاری که انجام دادید چیست؟ چگونه و چه‌زمانی دست به تقلب در آزمون آنلاین زدید؟ چه مواقعی امکان تقلب در آزمون آنلاین را نداشتید؟) تهیه شده بود. به‌منظور تأمین اعتبارپذیری پژوهش، از تکنیک کنترل یا اعتباریابی توسط اعضاء استفاده شد. به این‌صورت که کدهای تولیدشده در یک فرم در اختیار پنج نفر از مصاحبه‌شوندگان، که آگاه‌ترین اعضاء بودند، قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد تا یافته‌های پژوهش را مطالعه کرده و همسانی آن را با تجربه‌های خود کنترل نمایند. همچنین با گردآوری و تحلیل هم‌زمان داده‌ها به‌صورت زیکزاکی، اعتبار بیرونی پژوهش تأمین گردید. سپس برای محاسبه ضریب قابل اعتماد کدگذاری‌ها نیز از آزمون اسکات (Scott) استفاده شد. این آزمون میزان توافق بین کدگذاران مختلف را نشان می‌دهد. برای اجرای آن پس از کدگذای متن مصاحبه‌ها توسط نفر اول، ۲۰ درصد از محتوای مصاحبه‌ها انتخاب و توسط نفر دیگری مجدداً کدگذاری می‌شود و با در نظر گرفتن کدهای مورد توافق ضریب مذکور ۰/۸۰ محاسبه گردید.

ملاحظات اخلاقی در پژوهش‌های کیفی غالباً نسبت‌به پژوهش‌های کمّی از حساسیت و اهمیت بیشتری برخوردار است زیرا که این موضوع وابسته به ویژگی ذاتی پژوهش‌های کیفی است که مستلزم مصاحبه‌های عمیق با افراد مورد مطالعه است (۳۳). به‌همین جهت در راستای اجرای تحقیق معیارها و اصول زیر در نظر گرفته شد:

۱) به آزمودنی‌ها اطمینان داده شد که با توجه‌به تأکید بر اصل رازداری و محرمانه بودن اطلاعات آزمودنی‌ها در فرایند مصاحبه، اطلاعات کسب‌شده از آنان کاملاً محرمانه خواهد ماند و افراد شرکت‌کننده، ناشناس خواهند ماند تا هیچ ضرر و زیانی ناشی از اجرای پژوهش متوجه آنان نشود.

۲) قبل از اجرای مصاحبه در ارتباط با موضوع پژوهش و اهداف و پیامدهای آن، به آن‌ها توضیحی داده شد و موافقت و رضایت در امر پژوهش از آن‌ها کسب شد تا فرد مصاحبه‌شونده، بدون هیچ‌گونه احساس اجبار، تهدید و تطمیع و به‌صورت داوطلبانه در پژوهش شرکت کنند.

۳) اطمینان‌دهی به آزمودنی‌ها که نتایج پاسخ‌گویی آن‌ها صرفاً برای کار پژوهشی است و اطلاعات صرفاً در یک کار پژوهش مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۴) رعایت اصل بی‌طرفی در تحلیل یافته‌های پژوهش در نظر گرفته شد.

اجرای این طرح پژوهشی با کد تصویب ۸۳۵۵۳۳۸۶ در تاریخ ۱۴۰۱/۲/۲۷ تصویب و تأیید گردید و مراحل اجرایی آن مطابق با پروپوزال تأیید شده انجام گردید. همچنین این طرح در سامانه ایرانداک با کد رهگیری ۱۷۰۹۴۸۲ ثبت شده است.

روش مورد استفاده جهت تجزیه‌وتحلیل داده‌ها، تحلیل مضمون (Thematic Analysis) به سبک آترایدـاسترلینگ (۲۰۰۱) می‌باشد. یکی از روش‌های کارآمد تحلیل کیفی، تحلیل مضمون است. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. رسم شبکه مضامین یکی از روش‌های مناسب در تحلیل مضمون است که آترایدـاسترلینگ در سال ۲۰۰۱ آن را توسعه داده است. آن‌چه شبکه مضامین عرضه می‌کند، نقشه‌ای شبیه تارنما است. شبکه مضامین، براساس روندی مشخص، مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده (مضامین به‌دست آمده از ترکیب و تلخیص مضامین پایه) و مضامین فراگیر (مضامین عالی دربرگیرنده اصول حاکم بر متن به مثابه کل) را نظام‌مند می‌کند؛ سپس این مضامین به‌صورت نقشه‌های تارنما، رسم و مضامین برجسته در سه سطح همراه با روابط میان آن‌ها نشان

داده می‌شود (۳۴). در تجزیه‌وتحلیل داده‌های کیفی حاصل از مصاحبه با دانشجویان و اساتید نیز از روش تحلیل مضمون آترایدـاسترلینگ و مقوله‌بندی و سازمان‌دهی مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر و تشکیل شبکه مضامین با نرم‌افزار MAXQDA2020 استفاده شد.

یافته‌ها

در پاسخ به سوال اصلی پژوهش، یعنی بررسی علل و انگیزه‌های تقلب ارائه‌شده توسط اساتید و دانشجویان، محققان با روش تحلیل مضمون به سبک آترایدـاسترلینگ با کمک نرم‌افزار Maxqda2020 به دسته‌بندی مضامین پایه، سازمان‌دهنده و فراگیر پرداختند. برای این‌منظور مصاحبه‌ها به‌صورت متنی به‌صورت یک بانک اطلاعاتی جمع‌آوری و سپس کلمات و نکات کلیدی مربوط به علل تقلب در آزمون‌های آنلاین از مصاحبه‌ها استخراج و کدگذاری شد. سپس کدها در قالب تم‌ها و مضامین سازمان‌دهنده و سپس مضامین فراگیر دسته‌بندی شد. در پژوهش حاضر کدها و مضامین پایه چندین بار مورد بازبینی قرار گرفتند و تعدادی از این کدها به‌دلیل شباهت‌های مفهومی ترکیب شدند و در تعدادی نیز عنوان مضامین تغییر یافت و تعداد زیادی نیز بدون تغییر باقی ماندند. در این بخش به بیان و تجزیه‌وتحلیل داده‌های مربوط به ۲ سؤال فرعی پژوهش به‌صورت جداگانه پرداخته شده است.

- سوال فرعی اوّل: علت و انگیزه از تقلب در آزمون‌های آنلاین از دیدگاه دانشجویان چیست؟

پس از تجزیه‌وتحلیل و دسته‌بندی داده‌های حاصل از مصاحبه دانشجویان، علل تقلب از دیدگاه دانشجویان شناسایی شد که در جدول ۱ ذکر شده است.

براساس نتایج حاصل از تجزیه‌وتحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه با دانشجویان به‌روش تحلیل مضمون، ۱۵۷ مضمون پایه و ۱۷ مضمون سازمان‌دهنده و ۲ مضمون فراگیر (علل و انگیزه‌های فردی) و (علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی) استخراج گردید.

- سوال فرعی دوم: علت و انگیزه از تقلب در آزمون‌های آنلاین از دیدگاه اساتید چیست؟

در پاسخ به سوال فرعی دوم، با تجزیه تحلیل و دسته‌بندی داده‌های حاصل از مصاحبه اساتید، علل تقلب در آزمون‌های آنلاین از دیدگاه اساتید تحلیل و شناسایی شد که در جدول ۲ نتایج حاصل از آن بیان شده است.

جدول ۱. دسته‌بندی مضامین علل تقلب در آزمون آنلاین (از دیدگاه دانشجویان)

Table 1. Classification of themes of causes of cheating in online exams (from the students' perspective)

مضامین فراگیر	مضامین سازمان‌دهنده	مضامین پایه
علل و انگیزه‌های فردی	اهداف درونی	معنادار نبودن آزمون یا سنجش برای دانشجو، درونی نشدن ارزش‌ها در فرد
	مهارت‌های عملی و توانایی‌های فکری	مهارت بالای استفاده از فناوری در دانشجویان، عدم‌مدیریت زمان و برنامه‌ریزی در بین دانشجویان
	علاقه و ویژگی‌های انگیزشی	فشار در جهت مطالعه کتاب‌ها بدون علاقه، عدم‌علاقه به درس و تحصیل
	عزت نفس	عدم‌اعتماد به نفس در بین دانشجویان
	ویژگی‌های فردی و صفات شخصیتی	راحت‌طلبی و تنبلی دانشجو، مطالعه ناکافی، تعلل در مطالعه کتاب و شب امتحانی بودن، استرس شب امتحان، پاس شدن درس و گذاراندن واحدهای درسی، ویژگی شخصیتی سوء استفاده گرها، سوء استفاده از شرایط پیش آمده آموزش و آزمون آنلاین، حس رقابت با استاد و مسئول برگزاری آزمون، هوش بالای دانشجو!
	سن	سن بالای دانشجویان کارشناسی ارشد
	جنسیت	تقلب بیشتر در جنسیت آقا
علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی	اهداف بیرونی	ایجاد انگیزه بیرونی در فرد به علت تشویق یا تنبیه، ایجاد فشار روحی در بین دانشجویان، پنهانی بودن تقلب دانشجو از نظر دیگران، به حق دانستن تقلب در آزمون آنلاین، لجبازی با استاد
	مشکلات ساختاری، نظارتی و سیاست‌های دانشگاه	ناتوانی در اقدام مناسب از سوی اساتید و مسئولان دانشگاه، فراهم نبودن بستر و شرایط و امکانات از سوی دانشگاه، ترس افشای تقلب گسترده درصورت افشای تقلب از سوی دانشجویان، اهداف و سیاست‌های دانشگاه، فشار مدرسه و دانشگاه برای گرفتن نمره بهتر، شرایط خاص مربوط به نوع دانشگاه، مشکلات زیرساختی اینترنت
	نمره گرایی و مدرک گرایی	گرفتن نمره بهتر یا نمره‌گرایی، مدرک‌گرایی
	ویژگی و روش‌های اساتید	عدم‌جذّابیت دروس و شیوه تدریس برای دانشجو، عدم‌تناسب محتوا و روش ارائه تدریس، دردسر پیگیری تقلب از سوی اساتید و دانشگاه، چشم‌پوشی اساتید نسبت‌به تقلب، دخالت نابجا برخی اساتید و مسئولان در تقلب، عدم‌استفاده اساتید از روش‌های نوین تدریس گروهی، عدم‌شکل‌گیری ارتباط مؤثر بین دانشجو و استاد، عدم‌انعطاف‌پذیری اساتید در قبال دانشجویان، عدم‌تسلط و راحت‌طلبی اساتید در تدریس، کوتاه بودن زمان تدریس، نوع و روش کار اساتید
	انگیزه‌های شغلی	افزایش حقوق در کارمندان، مشغله‌کاری دانشجویان
	انگیزه‌های مالی و اقتصادی	شهریه‌ای بودن دانشگاه
	تأثیر و فشار دوستان	فشار و تأثیر دوستان
	مسائل و فشارهای خانواده	فشار و انتظارات والدین و اطرافیان برای گرفتن نمره بهتر یا مدرک، مشغله زیاد در خانه و خانواده
	ماهیت آموزش و شیوه برگزاری آزمون	کاربردی نبودن و منسوخ شدن مطالب کتب دانشگاهی، حجم زیاد منابع، حفظی بودن دروس شیوه برگزاری آزمون: وابسته بودن نمره به آزمون پایانی، زیاد بودن زمان آزمون یا زمان ورود به آزمون، طراحی سؤالات در سطوح پایین شناخت، استرس ناشی از شیوه برگزاری آزمون.
	انگیزه‌های اجتماعی	جایگاه اجتماعی بهتر دانشجویان متقلب بین بقیه، عدم‌فرهنگ‌سازی در جامعه، ارزش قائل نشدن برای صداقت تحصیلی.

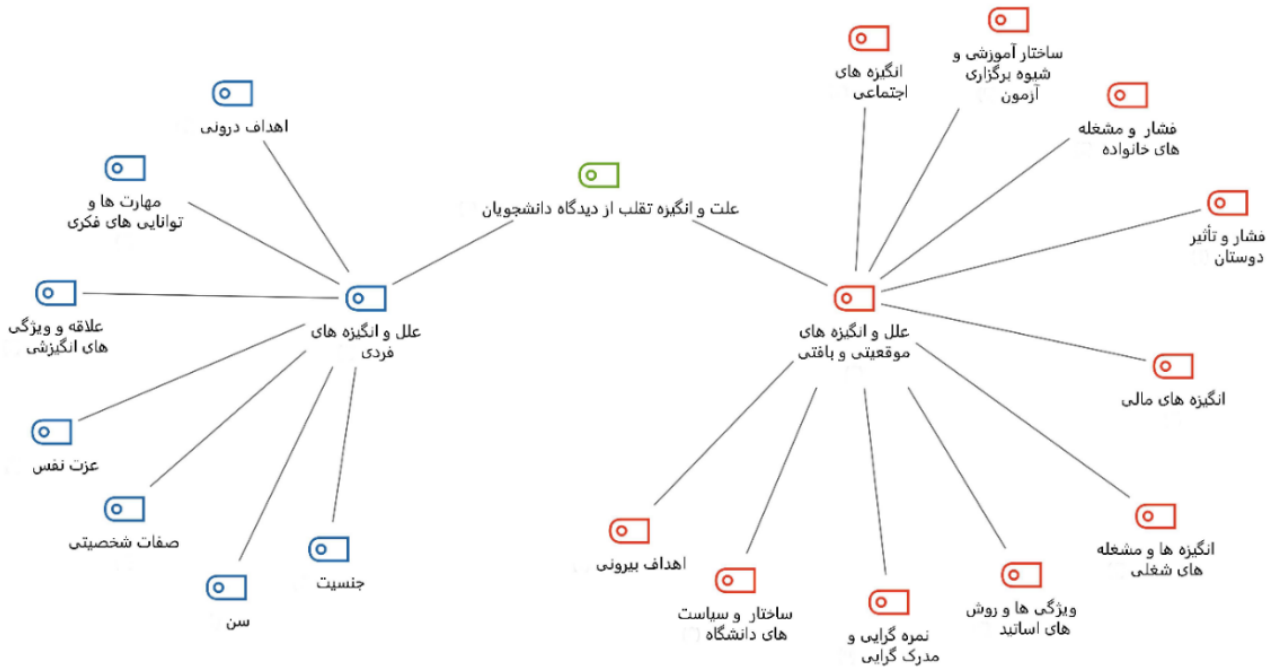
نتایج حاصل از تجزیه‌وتحلیل داده‌ها نشان از وجود ۲ مضمون فراگیر (علل و انگیزه‌های فردی) و (علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی)، ۱۸ مضمون سازمان‌دهنده و ۱۶۷ مضمون پایه است که از متن مصاحبه‌ها استخراج شد.

پس از اتمام مصاحبه‌ها و کدگذاری آن‌ها و همچنین استخراج مضامین پایه ازدو دیدگاه دانشجویان و اساتید، محققان به دسته‌بندی مضامین جدول براساس روش آترایدـاسترلینگ پرداخته و آن‌ها را در سه دسته مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضمون فراگیر، به‌منظور رسیدن به شبکه مضامین، قرار داده است. با توجه به نتایج به‌دست آمده از جدول ۱، شبکه مضامین مربوط به این پژوهش که در شکل ۱ (علل تقلب در آزمون‌های آنلاین از دیدگاه دانشجویان) و شکل ۲ (علل تقلب در آزمون‌های آنلاین از دیدگاه اساتید) آمده است، از نظر هرکدام از دو گروه دانشجویان و اساتید، از ۲ مضمون فراگیر (علل و انگیزه‌های فردی)، (علل و انگیزه‌های بافتی و موقعیتی) تشکیل شده است که هریک از آن‌ها از مضامین سازمان‌دهنده و مضامین پایه خود تشکیل شده‌اند.

جدول ۲. دسته‌بندی مضامین علل تقلب در آزمون آنلاین (از دیدگاه اساتید)

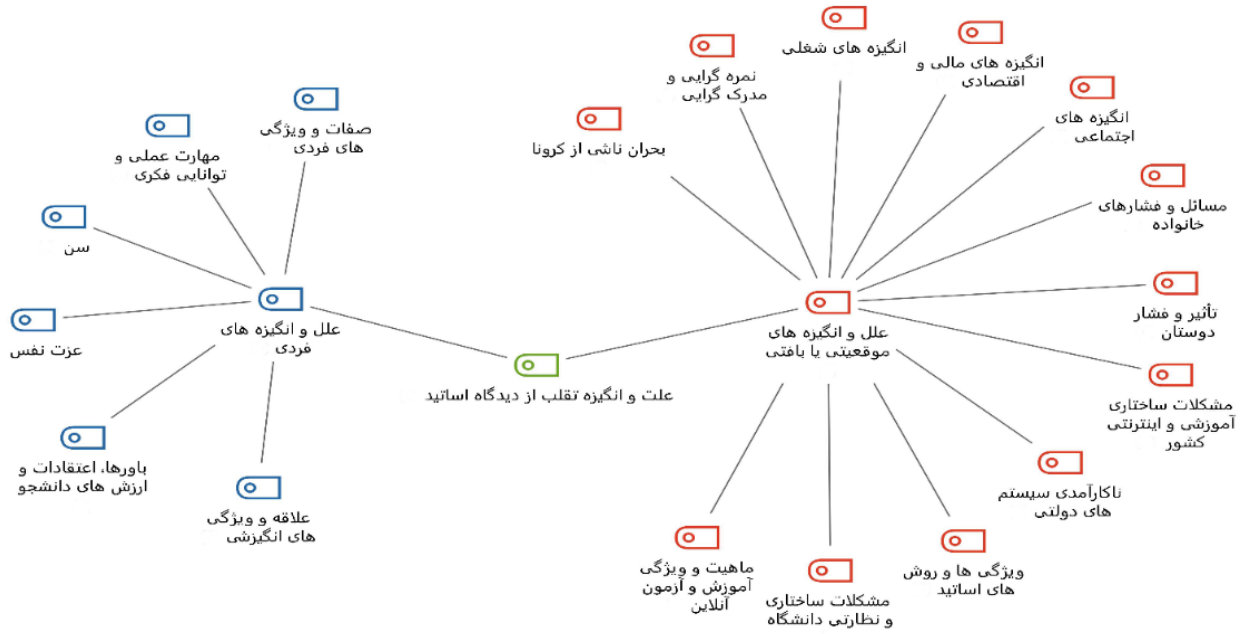
Table2. Classification of the causes of cheating in online exams (from the perspective of professors)

مضامین فراگیر	مضامین سازمان دهنده	مضامین پایه
علل و انگیزه‌های فردی	ویژگی‌های فردی و صفات شخصیتی	مقایسه دستاورد خود با افراد متقلب، راحت‌طلبی و تنبلی، پاس شدن دروس، سهل‌انگار بودن، جبران کم‌کاری فردی، عدم‌مطالعه یا مطالعه ناکافی دروس، تعلل دانشجو در مطالعه، تفکر خوش‌بینانه و غیر واقع‌بینانه، عدم‌دوراندیشی، احساس لذّت و جذّابیت تقلب در دانشجو، حس رقابت با استاد یا مسئولین، تعهدات اخلاقی فرد، ترس از موفق نشدن
	مهارت‌های عملی و توانایی‌های فکری	عدم‌مهارت در استفاده درست از آموزش و آزمون آنلاین توسط دانشجویان، فقدان مهارت برنامه‌ریزی دانشجو، دانش پایه ضعیف درخصوص رشته، ناآگاهی از پیامدهای تقلب، دور برد بودن و مشخص نبودن اثرات تقلب
	سن	اقتضای سن جوانی
	عزّت نفس	عدم‌اعتماد به‌نفس در دانشجو، اعتماد به‌نفس پایین به علت نوع دانشگاه محل تحصیل
	باورها، اعتقادات و ارزش‌های دانشجو	پشتوانه‌های دینی دانشجو، عمل نکردن به باورهای دینی و اعتقادات، اعتقادات و ارزش‌های دانشجو، ارزش و اهمیت علم و دانش، عدم‌انگیزه و اهمیت کم یادگیری، مشخص نبودن اهمیت و ضرورت موضوعات درسی، واقف نبودن به اهمیت و ارزش علم
	علاقه و انگیزش	عدم‌علاقه به شغل، عدم‌جذّابیت مطالب درسی برای دانشجو، انگیزه‌های هیجانی دانشجویان
علل و انگیزه‌های موقعیتی یا بافتی	بحران ناشی از کرونا	تغییر ناگهانی ناشی از شیوع ویروس کرونا در نحوه آموزش و آزمون، سردرگمی دانشجویان به‌دنبال شیوع کرونا
	ماهیت آموزش و شیوه برگزاری آزمون	تأثیر نوع دروس، فقدان ملاک ارزشیابی قوی، تأثیر نوع و شیوه آزمون (حضوری یا آنلاین)، زمان طولانی در آزمون‌های آنلاین، طراحی سؤالات خیلی ساده با تنوع کم، انفصال مطالب، به حداقل رسیدن تعاملات بهینه، ماهیت محیط آنلاین و کیفیت پایین آموزش‌ها، طاقت‌فرسا بودن طرح سؤالات برای اساتید
	مشکلات ساختاری، نظارتی و سیاست‌های دانشگاه	کتاب محور بودن دانشگاه، مشکلات ساختاری دانشگاه، بسته و استاد محور بودن سیستم آموزش عالی، دیکته‌ای بودن سیستم، عدم‌رویکرد خلاقانه، شیوع فرهنگ تقلب در دانشگاه، مقاومت دانشگاه برابر تغییر، فشار و اصرار مدیران و دانشجویان برای عدم‌تغییر، اعتبار دانشگاه، سخت‌بودن پیگیری تقلب، منفعل‌بودن در برخورد، عدم‌برخورد قاطع، تحت فشار قرار گرفتن در جهت غیرفعال‌سازی برخی قابلیت‌ها، مدیریت ضعیف سیستم آزمون آنلاین، عدم‌نظارت، اصرار بر آزمون تستی، زیرساخت آموزشی نامناسب، تعداد زیاد دانشجویان، مشکلات ساعت کم و شلوغی کلاس‌ها
	ویژگی و روش‌های اساتید	سرگردانی، آشفتگی و بلاتکلیفی دانشجویان با عدم‌پاسخگویی استاد، ناتوانی اساتید در تدریس، نادیده گرفتن تقلب توسط اساتید، عدم‌آشنایی و آمادگی برخی اساتید، عدم‌ارزیابی مستمر دانشجو، تنش بین اساتید و دانشجویان، کم‌کاری و عدم‌تعهد برخی اساتید
	ناکارآمدی سیستم دولتی	بی‌اهمیتی مهارت و تخصص برای مشاغل دولتی، کرختی موجود در سیستم دولتی، بی‌تعهدی ناشی از سیستم‌های دولتی، فرسایش نیروی انسانی در مشاغل دولتی
	مشکلات ساختاری آموزشی و زیرساخت اینترنتی	برنامه درسی پنهان تقلب، ناموفق بودن آموزش‌ها در فعال‌سازی کنترل درونی افراد، اشتباه در انتخاب رشته بدون دانش پایه، نبود پیوستگی در قبل و بعد از ورود به دانشگاه، عملکرد نادرست و ضعیف آ.پ، مشکلات ساختاری آموزش در مقاطع قبلی، عدم‌مقابله سیستم آموزشی با تقلب، بی‌برنامگی، زیرساخت ضعیف اینترنت
	تأثیر و فشار دوستان	تأثیر و فشار دوستان و هم‌سن و سالان، حس کمک کردن به دوستان
	مسائل و فشار خانواده	حمایت خانواده‌ها از تقلب فرزندان، فرهنگ حاکم بر خانواده، روش تربیتی نادرست خانواده‌ها، شرایط و فشار خانواده
	انگیزه مالی و اقتصادی	دغدغه شهریه دانشگاه، دغدغه‌های اقتصادی و مالی
	انگیزه‌های اجتماعی	تفاوت نسل و تغییر ارزش‌ها، بی‌اهمیت بودن یادگیری مطالب در زمینه اجتماعی و شغلی، جا نیفتادن فرهنگ مطالعه، رقابت ناسالم بین افراد جامعه، جا افتادن فرهنگ تقلب و ریختن قبح تقلب، عدم‌وجود امنیت اقتصادی و اجتماعی
	نمره و مدرک‌گرایی	نمره‌گرایی، مدرک‌گرایی
	انگیزه‌های شغلی	کسب مدرک برای ارتقا شغلی، به‌دست آوردن شغل، بیکاری

شکل ۱. شبکه مضامین علل تقلب در آزمون آنلاین از دیدگاه دانشجویان–خروجی نرم‌افزار Maxqda2020

Figure 1. Thematic network of causes of cheating in online exams from the perspective of students-output of Maxqda2020 software

شکل ۲. شبکه مضامین علل تقلب در آزمون آنلاین از دیدگاه اساتید–خروجی نرم‌افزار Maxqda2020

Figure 2. Thematic network of causes of cheating in online exams from the perspective of professors-Maxqda2020 software output

بحث

پژوهش حاضر با هدف واکاوی کیفی علل و انگیزه‌های گرایش به تقلب در آزمون‌های آنلاین دانشگاهی از دیدگاه اساتید و دانشجویان انجام پذیرفت. یافته‌های حاصل بیانگر ۱۵۷ مضمون پایه و ۱۷ مضمون سازمان‌دهنده و ۲ مضمون فراگیر (علل و انگیزه‌های فردی) و (علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی) از دیدگاه دانشجویان و ۱۶۷ مضمون پایه، ۱۸ مضمون سازمان‌دهنده و ۲ مضمون فراگیر (علل و انگیزه‌های فردی) و (علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی) از دیدگاه اساتید است. یافته‌های پژوهش از دیدگاه هر دو گروه اساتید و دانشجویان تقریباً مشابه بوده و نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها به ۲ مضمون فراگیر «علل و

انگیزه‌های فردی» و «علل و انگیزه‌های بافتی و موقعیتی» اشاره دارد. پژوهش از لحاظ دسته‌بندی مربوط به علل تقلب، به دو دسته عوامل فردی (یا درونی) و عوامل موقعیتی و بافتی (یا بیرونی یا محیطی) با پژوهش هولدن، نوریس و کوهلمیر (۲۰۲۱)، چنانی و همکاران (۱۴۰۱)، خامسان و امیری (۱۳۹۰)، رتینگر و اگوستوس (۲۰۰۵) و مک‌کیب و همکاران (۲۰۰۱) همخوانی دارد (۷, ۱۱, ۱۲, ۱۹, ۲۰). همچنین با دسته‌بندی صادقی و همکاران (۱۳۹۶) شباهت دارد و تفاوت عمده دسته‌بندی مذکور با این پژوهش، بیان ۳ دسته عوامل فردی (شخصیتی)، عوامل درونی (تأثیرات بلندمدت محیط خانوادگی و تربیتی) و عوامل ساختاری است (۱۳). اما از حیث توجه به مضامین سازمان‌دهنده تفاوت‌های زیادی مطرح است. امید مقدم و همکاران (۱۳۹۷) نیز از عنوان دانشجو (ویژگی‌های فردی) و نوربهبهانی و همکاران (۲۰۲۲) از عنوان دلایل درونی به‌عنوان یکی از عوامل مهم گرایش به تقلب یاد می‌کند که با «علل و انگیزه‌های فردی» هم‌خوانی دارد و همچنین از دلایل محیطی نام می‌برد که با «انگیزه‌های موقعیتی و بافتی» همسو است (۱۰, ۲۳).

منظور از علل و انگیزه‌های فردی، علل و انگیزه‌هایی است که به ویژگی‌های فردی، جنسیتی، شخصیتی، نگرشی، انگیزشی و روان‌شناختی مربوط می‌شود. یافته‌های پژوهش نشان داد که علل و انگیزه‌های فردی تقلب در آزمون آنلاین از دیدگاه دانشجویان عبارت‌اند از: (اهداف درونی، مهارت‌های عملی و توانایی‌های فکری، علاقه و ویژگی‌های انگیزشی، عزّت نفس، ویژگی‌های فردی و صفات شخصیتی، سن و جنسیت).

در ابتدا به اشتراکات دیدگاه اساتید و دانشجویان در ارتباط با علل و انگیزه‌های فردی می‌پردازیم. نقطه مشترک دیدگاه دانشجویان و اساتید، مربوط به مضامین سازمان‌دهنده «ویژگی‌های فردی و صفات شخصیتی»، «مهارت‌های عملی و توانایی فکری»، «سن»، «عزّت نفس»، «علاقه و ویژگی‌های انگیزشی» است.

صفات شخصیتی هر فرد همچون راحت‌طلبی و تنبلی دانشجو، وجود استرس فراوان، سوءاستفاده‌گر بودن از شرایط پیش‌آمده، حس رقابت با استاد و ... در سوق دادن دانشجو به تقلب بسیار مؤثرند. ویژگی راحت‌طلبی و تنبلی که در برخی از دانشجویان و دانش‌آموزان به‌صورت عادت درآمده است از جمله دلایل بارز در هر نوع تقلبی است که مطمئناً مطالعه ناکافی و شب امتحانی بودن را به‌همراه دارد. اما شرایط پیش‌آمده در دوران شیوع ویروس منحوس کرونا اولاً با استرس فراوان همراه بود که این افزایش استرس و اضطراب دانشجو را به انجام عمل تقلب سوق می‌دهد. ثانیاً این شرایط، فرصت را برای افراد با ویژگی شخصیتی سوءاستفاده‌گر فراهم ساخت تا با توجیه عمل غیراخلاقی تقلب، اقدام به تقلب در آزمون آنلاین کنند. نیوتون و اسکس (۲۰۲۴) نیز وجود فرصتی برای تقلب که زمینه را برای افراد متقلب و سوءاستفاده‌گر فراهم می‌سازد اشاره می‌کنند (۲۴). برخی از ویژگی‌های فردی و صفات شخصیتی و درونی مؤثر از دیدگاه اساتید که در گرایش به تقلب مؤثر می‌باشند عبارت‌اند از مقایسه دستاوردهای خود با دستاوردهای افراد متقلب، راحت‌طلبی و تنبلی، سهل‌انگار بودن و کم‌کاری فردی، تفکر غیرواقع‌بینانه و خوش‌بینانه، عدم‌دوراندیشی، احساس لذت و هیجان و جذابیت تقلب، ترس از شکست و عدم‌وجود تعهدات اخلاقی در فرد و .... متأسفانه برخی دانشجویان تنبل و راحت‌طلب هستند و به‌دلیل سهل‌انگاری کمتر به سمت مطالعه دروس در طی سال تحصیلی می‌روند و مجبورند جهت جبران کم‌کاری خود به تقلب روی آوردند. در محیط‌های آنلاین نیز به‌دلیل عدم‌نظارت کافی و همین‌طور عدم‌مطالعه یا تعلل در مطالعه، تقلب رواج بسیاری دارد و از این جهت با اطهر و منتظری (۱۴۰۰) همسو است (۲۷). برای برخی از دانشجویان با صفات و ویژگی‌های خاص، تقلب به‌عنوان یک عمل لذّت‌بخش و دارای هیجان می‌باشد که با آن می‌توانند به خودنمایی و قدرت‌نمایی بپردازند. ترس از شکست و موفق نشدن نیز از دیگر علل تقلب در آزمون آنلاین از دیدگاه اساتید است. به‌خصوص در محیط‌های آنلاین که عقیده بر این است که راحت‌تر می‌توان نمره کسب کرد و کسی که نمره خوبی کسب نکند، استعداد و توانایی کمی دارد. عدم‌وجود تعهدات اخلاقی در فرد با معیارها و ارزش‌های اخلاقی فرد که در پژوهش روث و همکاران (۲۰۲۴) به‌عنوان یک معیار و دلیل ضد تقلب است، در تضاد است (۲۶).

مهارت بالای استفاده از فناوری‌های نوین به‌دلیل کاربرد زیاد امروزه و گستردگی استفاده از قابلیت‌های فناوری جدید محیطی را فراهم آورده که کنترل و نظارت بر آن را سخت‌تر کرده است. همچنین فقدان مهارت برنامه‌ریزی و مدیریت زمان یکی از مواردی است که به‌طور جدی جای آن در برنامه درسی مراکز آموزش عالی خالی است. به‌همین جهت است که دانشجویان به عدم‌وجود وقت کافی به‌عنوان یکی از دلایل تقلب اشاره می‌کنند. مهارت‌های عملی و توانایی‌های فکری از دیگر علل مطرح در گرایش به تقلب در آزمون‌های آنلاین از دیدگاه اساتید است. به اعتقاد آنان عدم‌مهارت در استفاده درست از آموزش و آزمون آنلاین، فقدان مهارت برنامه‌ریزی، دانش پایه ضعیف و ناآگاهی از پیامدهای تقلب و مشخص نبودن اثرات تقلب به‌عنوان عاملی مهم در گرایش به تقلب می‌باشند.

از دیگر عوامل بیان‌شده توسط دانشجویان به‌عنوان عامل ارتکاب به تقلب، می‌توان به سن اشاره داشت. از نظر برخی دانشجویان سن بالای دانشجویان کارشناسی‌ارشد و قابل قیاس‌نبودن نیرو و توان میان‌سالی یا حتی بزرگ‌سالی با دوره جوانی، دانشجو را به سمت عمل تقلب سوق می‌دهد. اقتضای سن جوانی، نیاز به توجه از سمت دوستان و اطرافیان و یا شور و شوق وافر جوانان برای انجام اعمال نامناسب برای جلب توجه و نشان دادن توانایی‌ها از دیگر دلایل مطرح از نظرگاه اساتید بود.

اعتماد به‌نفس هم یکی از پارامترهای مهم از جانب مصاحبه‌شوندگان مطرح گردید. دانشجویانی که عزت نفس پایین‌تری دارند و به معلومات و توانایی‌های خود باور ندارند، به‌علت عدم‌کنترل و نظارت کم در محیط‌های آنلاین، بیشتر به عمل تقلب در محیط‌های آنلاین مرتکب می‌شوند. پژوهش حاضر از لحاظ عدم‌اعتماد به‌نفس با اطهر و منتظری (۱۴۰۰) هم‌خوانی دارد. اعتماد به‌نفس پایین به‌علت نوع تحصیل و یا حتی نوع دانشگاه در بین دانشجویان، همچنین عدم‌اعتماد به معلومات خود از دلایل مطرح از سوی اساتید بود که نقطه اشتراک با دیدگاه دانشجویان است و با دلایل مطرح شده از سوی اطهر و منتظری (۱۴۰۰) همسو است (۲۷).

انگیزش به‌عنوان یک نیروی هدایت‌کننده درونی و محرک اساسی، ناظر و جهت‌دهنده بر تمام اعمال ماست. اگر دانشجو به درس و تحصیل بی‌علاقه باشد و صرفاً با اجبار و فشار به مطالعه کتاب‌ها بپردازد، حتی جهت گذراندن دروس به تقلب روی می‌آورد. اطهر و منتظری (۱۴۰۰) نیز نداشتن علاقه و عدم‌انگیزه به یادگیری را از جمله دلایل فردی و درونی گرایش به تقلب می‌دانند (۲۷). بُعد انگیزشی نیز علاوه‌بر دانشجویان، مورد توجه اساتید نیز بود. از دیدگاه اساتید عدم‌علاقه به شغل و اجبار برای ارتقاء شغلی و گرفتن مدرک، داشتن انگیزه‌های هیجانی برای تقلب و از همه مهم‌تر عدم‌جذابیت مطالب درسی برای دانشجو از جمله مواردی بود که در مضمون سازمان‌دهنده علاقه و ویژگی‌های انگیزشی گنجانده می‌شود.

دیدگاه دانشجویان نسبت به اساتید دارای دو وجه تمایز است که مربوط به مضامین سازمان‌دهنده «اهداف درونی» و «جنسیت» می‌باشد. وجود اهداف درونی یا به‌عبارت دیگر درونی کردن ارزش‌ها در فرد و معنادار بودن ارزش کسب علم‌ودانش، ازجمله عوامل فردی است که مانع از ارتکاب به عمل غیراخلاقی تقلب می‌شود. دانشجو یا دانش‌آموزی که تحصیل و کسب علم و دانش در او درونی شده و دارای ارزش است و به‌عنوان یک معیار در او نهادینه شده است، نیازی به این نمی‌بیند که به‌عمل تقلب مرتکب شود. این پژوهش از لحاظ اشاره به درونی نشدن ارزش‌ها در فرد، با (معیارها و ارزش‌های اخلاقی)، (عدم‌نیاز شخصی به تقلب) به‌عنوان دو دلیل از دلایل ضدتقلب مطرح توسط روث و همکاران (۲۰۲۴) قاعدتاً در تضاد است (۲۶).

همچنین جنسیت عامل مهم دیگری بود که توسط دانشجویان مطرح گردید و اغلب معتقد بودند که تقلب در جنسیت آقا بیشتر است که با نتیجه پژوهش صادقی و همکاران (۱۳۹۶) در تضاد است. زیرا که صادقی و همکاران (۱۳۹۶) بیان می‌کنند که تفاوتی بین جنسیت وجود نداشت (۱۳).

همچنین علل و انگیزه‌های فردی از دیدگاه اساتید عبارت‌اند از: (ویژگی‌های فردی و صفات شخصیتی، مهارت‌های عملی و توانایی فکری، سن، عزّت نفس، باورها و اعتقادات و ارزش‌های دانشجو، علاقه و ویژگی‌های انگیزشی). اغلب مضامین سازمان‌دهنده مستخرج از دیدگاه اساتید و دانشجویان مشترک است که در بخش قبلی به تفضیل بدان پرداخته شد و تنها وجه‌تمایز، دیدگاه اساتید نسبت به دانشجویان در «باورها و اعتقادات و ارزش‌های دانشجو» است که در این قسمت به‌طور کامل بدان پرداخته شده است.

وجه‌تمایز دیدگاه اساتید نسبت‌به دیدگاه دانشجویان در علل و انگیزه‌های فردی، «باورها، اعتقادات و ارزش‌های دانشجو» است. پشتوانه دینی ضعیف به علت تفاوت در محیط‌هایی که افراد در آن رشد پیدا کردند و عمل نکردن به باورهای دینی و متفاوت بودن اعتقادات و ارزش و اهمیت قائل نشدن برای کسب علم از جمله علل مهم این بخش می‌باشد که کمتر بدان پرداخته شده است. روث و همکاران (۲۰۲۴) در بیان دلایل ضدتقلب ذکر می‌کند که برخی دانشجویان به‌دلیل ارزش‌ها و اعتقادات خود، تقلب را بی‌انصافی نسبت‌به حق دانشجویان دیگر می‌دانند (۲۶). اساتید در بیان این دلایل بیان نمودند که دانشجویان بی‌انگیزه هستند و اهمیت کمی به یادگیری موضوعات درسی دارند و به ارزش علم واقف نیستند، به‌همین دلیل بیشتر به سمت تقلب روی می‌آورند که از این‌جهت با نظر اطهر و منتظری (۱۴۰۰) همسو است (۲۷).

منظور از علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی، علل و انگیزه‌هایی است که فراگیر به‌واسطه موقعیت و بافتی که در آن قرار گرفته یا فشار بیرونی که وجود دارد، به انجام عمل تقلب سوق داده می‌شود. نتیجه این فشارهای بیرونی، ترغیب یا منع فراگیران به انجام عمل تقلب می‌شود. یافته‌های پژوهش نشان داد که علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی از دیدگاه دانشجویان عبارت‌اند از: (اهداف بیرونی، مشکلات ساختاری

نظارتی و سیاست‌های دانشگاه، نمره‌گرایی و مدرک‌گرایی، ویژگی و روش‌های اساتید، انگیزه‌های شغلی، انگیزه‌های مالی و اقتصادی، تأثیر و فشار دوستان، مسائل و فشارهای خانواده، ماهیت آموزش و شیوه برگزاری آزمون و انگیزه‌های اجتماعی).

تنها وجه‌تمایز دیدگاه دانشجویان نسبت به اساتید، «اهداف بیرونی» است. منظور از اهداف بیرونی، عامل‌ها و انگیزه‌های بیرونی مشوّق دانشجو برای تقلب می‌باشند که جهت رسیدن به هدفی خاص که کسب نمره و گذراندن درس می‌باشد، عمل می‌کنند. از جمله این دلایل می‌توان به ایجاد انگیزه‌های بیرونی در فرد به‌علت تشویق یا تنبیه، فشار روحی ایجاد شده در دانشجویان با سخت‌تر کردن شرایط در کلاس، لجبازی دانشجو با استاد سخت‌گیر، به‌حق دانستن تقلب در آزمون آنلاین و پنهان بودن تقلب در محیط‌های آنلاین از نظر دیگران برای درس‌خوان جلوه دادن خود. به‌حق دانستن و توجیه تقلب در محیط‌های آنلاین، به‌علت فرصتی که برای تقلب در آزمون آنلاین فراهم است، از نظر نیوتون و اسکس (۲۰۲۴) از دلایل مهم گرایش به‌تقلب در محیط‌های آنلاین است (۲۴).

دیگر مضامین سازمان‌دهنده مربوط به علل و دلایل تقلب در آزمون‌های آنلاین، در بین دیدگاه دانشجویان و اساتید مشترک است. مشکلات ساختاری، نظارتی و سیاست‌های دانشگاه به آن دسته از عواملی اشاره دارد که مرتبط با مشکلات ساختاری و نهادی دانشگاه، سیاست‌های کلی و اقدامات مسئولان می‌باشد. ازجمله دلایل بیان‌شده توسط دانشجویان می‌توان به ضعف در برنامه‌ریزی، مدیریت، نیاز به بازنگری در اهداف و سیاست‌های دانشگاه، مشکلات زیرساختی اینترنت، فراهم نبودن بستر، شرایط و امکانات از سوی دانشگاه، شرایط خاص مربوط به دانشگاه پیام‌نور، ناتوانی در اقدام مناسب در محیط‌های آنلاین از سوی مسئولان و اساتید و ترس از افشای تقلب گسترده در صورت افشای تقلب از سوی دانشجویان و دانشگاه، اشاره داشت. در برخی از دانشگاه‌ها نیز توقع زیاد از دانشجو و فشار دانشگاه برای کسب نمره بهتر، باعث می‌شود دانشجو برای کاهش این فشار دست به تقلب به شیوه‌های گوناگون بزند. دلایل مطرح‌شده از سوی اساتید مربوط به این بخش شامل این موارد می‌باشد: منبع‌محور و کتاب‌محور بودن سیستم دانشگاه پیام‌نور، ماهیت بسته و استادمحور بودن سیستم آموزش عالی، دیکته‌ای بودن سیستم آموزشی، عدم‌استفاده از رویکرد خلاقانه در سیستم آموزشی، مقاومت سیستم آموزشی با تغییر، اعتبار پایین دانشگاه، زیرساخت آموزشی نامناسب، تعداد زیاد دانش‌آموزان و ساعت پایین آموزش، منفعل بودن و پیگیری نکردن تقلب توسط دانشگاه و اساتید، تحت فشار قرار گرفتن مسئولان دانشگاه برای غیرفعال کردن قابلیت‌های سیستم آزمون آنلاین، عدم‌نظارت بر آزمون آنلاین و اصرار بر گرفتن آزمون‌های تستی توسط دانشگاه. یافته‌های این بخش با «علل مؤسسه‌ای» مربوط به اطهر و منتظری (۱۴۰۰) و «دلایل نهادی» مربوط به تحقیق نوربهبهانی و همکاران (۲۰۲۲) همسو است (۲۳, ۲۷). همچنین از نظر ریسکِ کمِ تقلب و فراهم بودن فرصت تقلب برای دانشجویان در آزمون آنلاین با توجه به مشکلات ساختاری و نظارتی دانشگاه، این پژوهش با یافته‌های روث و همکاران (۲۰۲۴) و نیوتون و اسکس (۲۰۲۴) همسو است (۲۴, ۲۶).

یکی از معضلاتی که متأسفانه در جامعه ما رواج پیدا کرده است، بحث نمره‌گرایی و مدرک‌گرایی است که از نظر دانشجویان و اساتید به‌عنوان عامل مهم تقلب در همه‌ی آزمون‌ها (آنلاین یا حضوری) عنوان گردیده است. ریشه این تفکر هم به اهمیت و ارزش قائل نشدن برای کسب علم برمی‌گردد. روث و همکاران (۲۰۲۴)، نیز همچون یافته‌های این پژوهش به‌دلایل مربوط به نمره، به‌عنوان ملاک ارزش‌گذاری دانشجو، کسب معدل خوب و رقابت بر سر نمره اشاره می‌کنند (۲۶). همچنین یافته‌های پژوهش با نظر اطهر و منتظری (۱۴۰۰) درخصوص مدرک‌گرایی همسو است (۲۷).

دسته مهم دیگر علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی مشترک در دو دیدگاه اساتید و دانشجویان، مربوط به ویژگی‌های استاد و روش‌های تدریس مورد استفاده اساتید است. نوربهبهانی و همکاران (۲۰۲۲)، اطهر و منتظری (۱۴۰۰) نیز از این دسته به‌عنوان‌های دلایل مربوط به استاد، استاد و ویژگی‌ها و روش‌های معلم یاد می‌کنند (۲۳, ۲۷). ازجمله دلایل این بخش می‌توان به عدم‌انعطاف‌پذیری اساتید در قبال دانشجویان، عدم‌تسلط و راحت‌طلبی اساتید در تدریس، ناتوانی در شکل دادن ارتباط مؤثر با دانشجو، چشم‌پوشی استاد از تقلب به‌دلیل دردسر پیگیری تقلب از سوی استاد یا دانشگاه یا حتی دخالت در این امر به‌عنوان ویژگی اساتید اشاره کرد. روث و همکاران (۲۰۲۴) در تضاد با چشم‌پوشی اساتید نسبت به تقلب در آزمون آنلاین، دلیل ضد تقلب (ترس از گرفتارشدن و عواقب تقلب) را ذکر می‌کنند (۲۶). دلایل دیگر این بخش نیز به‌روش تدریس اساتید برمی‌گردد که عبارت‌اند از: عدم‌جذابیت دروس و شیوه تدریس برای دانشجو، عدم‌تناسب محتوا و روش ارائه تدریس، استفاده نکردن از روش‌های نوین تدریس گروهی و کوتاه بودن زمان تدریس و زمان بیشتر مربوط به ارائه دانشجو و نوع و روش کار اساتید. روث و همکاران (۲۰۲۴) نیز به وظایف یا محتوای نامربوط به آزمون اشاره داشت که با نتایج پژوهش حاضر هم‌سو است (۲۶). از دیدگاه اساتید

دلایل مشابهی ذکر شده است، مثل سرگردانی آشفتگی و بلاتکلیفی دانشجویان با عدم‌پاسخگویی استاد، ناتوانی در تدریس، عدم‌آشنایی و آمادگی استاد با آموزش آنلاین، عدم‌ارزیابی مستمر دانشجو توسط استاد، تنش بین استاد و دانشجو و کم‌کاری و عدم‌تعهد اساتید. انگیزه‌های شغلی و مشغله‌های ناشی از آن از دیگر دلایلی است که به نگرانی‌های در مورد شغل مربوط می‌باشد. کارمندان جهت ارتقای شغلی و افزایش حقوق به ناچار وارد محیط دانشگاه می‌شوند و به‌دلیل کمبود زمان مطالعه و مشغله‌های زیاد شغلی خود، دست‌به تقلب می‌زنند. همچنین دانشجویان نیز ممکن است به‌علت مشغله کاری زیاد یا حتی به‌دست آوردن شغل و فرار از بیکاری و عدم‌اشتغال، در آزمون‌ها تقلب کنند. منظور از انگیزه‌های مالی و اقتصادی، فشارهای اقتصادی و مالی موجود در کشور و دغدغه شهریه دانشگاه می‌باشد که می‌تواند فشار مضاعفی بر دانشجو وارد کند و دانشجو تنها راه خارج شدن از زیر این فشار را تقلب بداند. این دسته از دلایل، با دلایل محیطی نوربهبهانی و همکاران (۲۰۲۲) همسو است (۲۳).

تأثیر و فشار دوستان (هم‌سالان) نیز از دیگر دلایل موقعیتی و بافتی مشترک در بین دانشجویان و اساتید می‌باشد که به‌دلیل تأثیرپذیری زیاد از تعاملات و رفتارهای فرد از دوستان و ایجاد حس کمک به دوستان، ممکن است دانشجو را به انجام عمل تقلب سوق دهد. این دلیل نیز با یافته‌های مربوط به دلایل محیطی نوربهبهانی و همکاران (۲۰۲۲) همسو است (۲۳).

مسائل و فشارهای خانواده برای کسب نمره بهتر و البته گرفتن مدرک، ارزش‌گذاری بیش از حد خانواده‌ها برای نمره و همچنین مقایسه فرزند خود با دیگر هم‌سن‌وسالان او باعث می‌شود دانشجو جهت تحقق بخشیدن به انتظارات خانواده دست به تقلب بزند تا از سوی خانواده طرد نشود. همچنین مشغله زیاد به‌خصوص خانم‌ها در خانه، دلیل دیگری است که دانشجویان برای توجیه تقلب خود عنوان کردند. از دیدگاه اساتید نیز دلایلی همچون حمایت خانواده‌ها از تقلب فرزندان خود و حتی کمک به او در حین تقلب اشاره داشت که نشان از روش تربیتی نادرست خانواده‌ها می‌باشد.

دسته دیگر مربوط به ماهیت آموزش و شیوه برگزاری آزمون است. ازجمله دلایل بیان‌شده توسط دانشجویان، می‌توان به کاربردی نبودن و منسوخ شدن مطالب کتب دانشگاهی، حجم زیاد منابع، حفظی بودن دروس و شیوه برگزاری آزمون اشاره داشت. دلایل متفاوت مطرح شده از سوی اساتید نیز می‌توان به فقدان ملاک ارزشیابی قوی در آزمون‌های آنلاین، تأثیر نوع و شیوه آموزش، زمان طولانی مدنظر برای آزمون آنلاین، انفصال مطالب، به حداقل رسیدن تعاملات بهینه در آموزش آنلاین، ماهیت محیط آنلاین، کیفیت پایین این نوع آموزش و طاقت‌فرسا بودن طرح سؤالات برای اساتید اطهر و منتظری (۱۴۰۰) نیز عدم‌آمادگی به‌علت حجم زیاد منابع را به‌عنوان یکی از دلایل مربوط به این دسته اشاره می‌کند (۲۷). همچنین ماهیت درس و رشته موردنظر، حفظی و سخت و نامفهوم بودن برخی دروس و در نظرگرفتن سطوح پایین شناختی اغلب برای دانشجویان خسته‌کننده است و به‌همین دلیل به تقلب می‌پردازند. دلایل عنوان شده روث و همکاران (۲۰۲۴) اطهر و منتظری (۱۴۰۰) نیز ناعادلانه بودن امتحانات و شرایط اجرای آزمون را به‌عنوان عامل تقلب عنوان کردند که با یافته‌های این بخش هم‌سو است (۲۶, ۲۷).

جایگاه بهتر و پذیرفته‌شدن دانشجویان متقلب در بین بقیه، ارزش قائل‌نشدن برای صداقت تحصیلی در جامعه و عدم‌فرهنگ‌سازی و رواج تقلب در جامعه از جمله انگیزه‌های اجتماعی محسوب می‌شوند که زمینه را برای تقلب گسترده فراهم می‌کند. این دسته از دلایل با عوامل اجتماعی نوربهبهانی و همکاران (۲۰۲۲) هم‌سو و مشابه است (۲۳).

شیوع فرهنگ تقلب و یا به‌عبارتی عادی‌سازی تقلب در محیط دانشگاهی و سپس اجتماع از جمله دلایل مهمی است که بدان به‌عنوان دلیل و عاملی نگران‌کننده اشاره شده است. اساتید نیز درخصوص انگیزه‌های اجتماعی دلایل مشابهی را ذکر کردند ازجمله این دلایل می‌توان به تفاوت نسل و تغییر ارزش‌ها، بی‌اهمیت بودن یادگیری به‌دلیل زمینه اجتماعی، جا نیفتادن فرهنگ مطالعه و تحقیق در جامعه، رقابت ناسالم بین افراد جامعه، عدم‌وجود امنیت اجتماعی برای فرد و از همه مهمتر جا افتادن فرهنگ تقلب و ریختن قبح تقلب در بین دانشجویان.

علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی از دیدگاه اساتید عبارت‌اند از: (بحران ناشی از کرونا، ماهیت آموزش و شیوه برگزاری آزمون، مشکلات ساختاری و نظارتی و سیاست‌های دانشگاه، ویژگی‌ها و روش‌های اساتید، ناکارآمدی سیستم‌های دولتی، مشکلات ساختاری آموزش و زیرساخت اینترنتی کشور، تأثیر و فشار دوستان، مسائل و فشارهای خانواده، انگیزه‌های مالی و اقتصادی، انگیزه‌های اجتماعی، نمره‌گرایی و مدرک‌گرایی و انگیزه‌های شغلی). علل و انگیزه‌های بافتی و موقعیتی مطرح شده از دیدگاه اساتید و دانشجویان دارای نقاط اشتراک بسیاری است. همچون «ماهیت آموزش و شیوه برگزاری آزمون»، «مشکلات ساختاری و نظارتی و سیاست‌های دانشگاه»، «ویژگی و روش‌های اساتید»، «تأثیر و فشار دوستان»، «مسائل و فشارهای خانواده»،

«انگیزه‌های مالی و اقتصادی»، «انگیزه‌های اجتماعی»، «نمره‌گرایی و مدرک‌گرایی» و «انگیزه‌های شغلی».

وجه تمایز علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی از دیدگاه اساتید نسبت به دانشجویان در مضامین سازمان‌دهنده، «بحران ناشی از کرونا»، «ناکارآمدی سیستم‌های دولتی»، «مشکلات ساختاری آموزش و زیرساخت اینترنتی کشور» می‌باشد. اولین وجه تمایز علل وانگیزه‌های مطرح شده از سوی اساتید نسبت به دانشجویان می‌توان به «بحران ناشی از کرونا» اشاره داشت. این دسته علل به تغییر ناگهانی نحوه آموزش و ارزشیابی از حضوری به آنلاین و در نتیجه سردرگمی دانشجویان و حتی اساتید به‌دلیل این تغییر اشاره دارد. در این شرایط، دانشجویان با توجه به فرصت و شرایط پیش‌آمده به تقلب می‌پرداختند و با توجیه رفتار نادرست خود، تقلب را راهی عقلانی با توجه به شرایط پیش‌آمده می‌پنداشتند.

وجه تمایز دوم دیدگاه اساتید نسبت به دانشجویان در علل و انگیزه‌های بافتی و موقعیتی، «ناکارآمدی سیستم‌های دولتی» است. ازجمله دلایل مطرح شده توسط اساتید می‌توان به بی‌اهمیتی مهارت و تخصص برای مشاغل دولتی، کرختی موجود در سیستم‌های دولتی، بی‌تعهدی و فرسایش نیروهای انسانی در مشاغل دولتی اشاره داشت. به‌همین جهت، دانشجو صرفاً به دریافت مدرک بدون توجه‌به کسب مهارت و تخصص می‌پردازد زیرا می‌داند که تنها عامل تأثیرگذار در کسب شغل دولتی مدرک تحصیلی است، پس اقدام به تقلب می‌کند و این تقلب به محیط کاری او نیز سرایت می‌کند. اطهر و منتظری (۱۴۰۰) نیز عدم‌کارایی رشته‌های تحصیلی در بازار کار را به‌عنوان دلیل تقلب اشاره می‌کنند که خود حاکی از عدم‌ارتباط مؤثر بین بازار کار و علم و دانش می‌باشد (۲۷).

وجه‌تمایز دیگر دیدگاه اساتید، مربوطبه «مشکلات ساختاری آموزشی و زیرساخت اینترنتی کشور» می‌باشد. مشکلات زیرساختی اینترنتی در کشور به‌عنوانی دلیلی مهم حتی از سوی اساتید در دوران شیوع ویروس کرونا عنوان گردید که در گرایش به تقلب بی‌تأثیر نیست. ازجمله مشکلات ساختاری آموزش هم می‌توان به برنامه درسی پنهان تقلب در سیستم آموزشی، ناموفق بودن آموزش‌ها در فعال‌سازی کنترل درونی افراد نسبت به تقلب، اشتباه در انتخاب رشته بدون توجه‌به دانش پایه، نبود پیوستگی بین قبل و بعد از ورود به دانشگاه، عملکرد نادرست و ضعیف آموزش و پرورش و همچنین مشکلات ساختاری این سازمان اشاره داشت. از جمله دلایل مهم دیگر این بخش عدم‌آمادگی و مقابله سیستم آموزشی با تقلب در آزمون آنلاین و بی‌برنامگی درخصوص آزمون آنلاین بود که ریسک تقلب را برای دانشجویان کم می‌کرد و بالطبع با فراهم آمدن فرصت تقلب، بیشتر دانشجویان دست‌به تقلب می‌زدند. روث و همکاران (۲۰۲۴) نیز ریسک کم تقلب در آزمون آنلاین را هم‌چون یافته‌های پژوهش به‌عنوان دلیل مؤثر بیان می‌کنند (۲۶).

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که گرایش به تقلب در آزمون‌های آنلاین دانشگاهی پدیده‌ای چندبعدی و پیچیده است که تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی، موقعیتی و بافتی، شکل می‌گیرد. نتایج حاصل از دیدگاه اساتید و دانشجویان در دو مضمون فراگیر «علل و انگیزه‌های فردی» و «علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی» سازمان‌دهی شد. در بُعد فردی، عواملی همچون ویژگی‌های فردی و صفات شخصیتی، راحت‌طلبی، ضعف مهارت‌های برنامه‌ریزی و مدیریت زمان، عزّت نفس پایین، کاهش علاقه و انگیزه به یادگیری، باورها و ارزش‌های فردی و اهداف درونی در گرایش به تقلب نقش دارند. در بعد موقعیتی و بافتی نیز عواملی نظیر مشکلات ساختاری و نظارتی دانشگاه، نمره‌گرایی و مدرک‌گرایی، ویژگی‌ها و روش‌های تدریس اساتید، شیوه برگزاری آزمون‌های آنلاین، فشارهای خانوادگی و اجتماعی، انگیزه‌های شغلی و اقتصادی و فراهم بودن فرصت تقلب و ... مؤثر هستند. همچنین، یافته‌ها نشان داد که دیدگاه اساتید و دانشجویان در بسیاری از عوامل مطرح‌شده اشتراک دارد، هرچند در برخی مضامین، از جمله باورها و اعتقادات و ارزش‌های دانشجویان، اهداف بیرونی، بحران ناشی از کرونا و برخی مشکلات ساختاری و نظارتی و سیاست‌های دانشگاه و برخی مشکلات اجتماعی، تفاوت‌هایی مشاهده می‌شود.

براساس این یافته‌ها، یکی از مهم‌ترین نتایج پژوهش آن است که تقلب در آزمون‌های آنلاین را نمی‌توان صرفاً به ضعف اخلاقی، ویژگی‌های شخصیتی یا کم‌کاری دانشجویان نسبت داد. اگرچه ویژگی‌های فردی و انگیزه‌های درونی در شکل‌گیری این رفتار مؤثرند، شرایط محیطی، ساختار نظام آموزشی، شیوه‌های ارزشیابی و نگرش حاکم بر کسب نمره و مدرک نیز می‌توانند زمینه بروز یا تداوم آن را فراهم کنند. از این منظر، تقلب را باید در تعامل میان ویژگی‌های فردی و شرایط محیطی بررسی کرد؛ زیرا حتی دانشجویانی که از نظر فردی تمایل کمتری به تقلب دارند، ممکن است در مواجهه با فشارهای تحصیلی، شغلی و خانوادگی و یا در شرایطی که فرصت تقلب فراهم و احتمال شناسایی آن اندک است، در معرض چنین رفتاری قرار گیرند. بنابراین، تفکیک عوامل فردی و بافتی در پژوهش حاضر به‌معنای

استقلال این عوامل از یکدیگر نیست، بلکه راهکاری برای شناخت بهتر ابعاد مختلف پدیده و بررسی روابط میان آن‌هاست. امید است با توجه به دلایل مذکور بتوان به صورت ریشه‌ای به مقابله با تقلب و ارتقاء اخلاق آموزشی در محیط‌های آموزشی پرداخت و گام خوبی در جهت کاهش تقلب در آزمون‌های آنلاین برداشت. پس باید توجه داشت که دسته‌بندی علل تقلب به دو دسته «علل و انگیزه‌های فردی» و «علل و انگیزه‌های موقعیتی و بافتی» جهت بررسی بهتر موضوع و شناخت بیشتر از موضوع تقلب در آزمون آنلاین است و نمی‌توان به علل تقلب در آزمون آنلاین به‌عنوان یک پدیده تک عاملی اشاره کرد در حالی‌که تقلب به‌عنوان یک آسیب اجتماعی به‌صورت کلافی درهم پیچیده است. زیرا که اگر بگوییم تقلب ریشه در نمره‌گرایی و مدرک‌گرایی دارد، آن‌گاه مدرک‌گرایی هم علتش بحران شغلی و مالی است. این دو بحران هم خود معلول شرایط دیگری هستند.

از نظر کاربردی، نتایج پژوهش بر ضرورت اتخاذ رویکردی جامع و چندسطحی برای پیشگیری از تقلب در آزمون‌های آنلاین تأکید دارد. در سطح فردی، تقویت مسئولیت‌پذیری، اخلاق تحصیلی، انگیزه درونی برای یادگیری، مهارت‌های مدیریت زمان و برنامه‌ریزی درسی می‌تواند در کاهش زمینه‌های گرایش به تقلب مؤثر باشد. در سطح استاد، بازنگری در روش‌های تدریس و ارزشیابی، طراحی سؤالات متناسب با اهداف یادگیری و سطوح بالاتر شناختی، توجه به تفاوت‌های فردی دانشجویان و برقراری ارتباط مؤثر با آنان اهمیت دارد. در سطح دانشگاه نیز لازم است سیاست‌های آموزشی و ارزشیابی مورد بازبینی قرار گیرند، زیرساخت‌های فنی و نظارتی آزمون‌های آنلاین بهبود یابند و سازوکارهای روشن، منصفانه و قابل اعتمادی برای پیشگیری از تقلب و رسیدگی به موارد آن تدوین شوند. همچنین، توجه به فرهنگ نمره‌گرایی و مدرک‌گرایی و تقویت ارزش یادگیری عمیق و کسب شایستگی‌های علمی و حرفه‌ای می‌تواند به اصلاح نگرش دانشجویان نسبت به هدف از تحصیل و ارزشیابی کمک کند.

در کنار این موارد، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مقابله پایدار با تقلب مستلزم توجه به زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و نهادی آن نیز هست. هنگامی‌که کسب مدرک بیش از یادگیری و برخورداری از مهارت و تخصص اهمیت پیدا می‌کند، یا فشارهای شغلی و اقتصادی بر تجربه تحصیلی دانشجویان سایه می‌اندازد، اقدامات صرفاً نظارتی ممکن است برای رفع ریشه‌ای مسئله کافی نباشند. از این‌رو، سیاست‌گذاران و مدیران آموزش عالی باید ضمن تقویت نظارت و شفافیت در برگزاری آزمون‌ها، شرایطی فراهم کنند که در آن یادگیری واقعی، صداقت علمی، شایستگی و رعایت حقوق سایر دانشجویان به ارزش‌هایی محوری تبدیل شوند. در این مسیر، آموزش اخلاق پژوهش و اخلاق تحصیلی، فرهنگ‌سازی مستمر و مشارکت همزمان دانشجویان، اساتید و مدیران دانشگاه می‌تواند مکمل اقدامات فنی و اجرایی باشد.

یکی از نقاط ضعف این پژوهش ترس دانشجویان از همکاری در مصاحبه و انکار در این که دوستان‌شان آن‌ها را به‌عنوان فردی متقلب معرفی کرده‌اند و ترس از این که صحبت‌های ضبط‌شده آنها به اساتید و مسئولین دانشگاه منتقل شود، بنابراین از ارایه اطلاعات بسیار دقیق‌تر خودداری می‌کردند، همچنین تعدادی از دانشجویان متقلب که اطلاعات خوبی در این زمینه می‌توانستند ارایه کنند از انجام مصاحبه و ضبط صدا خودداری کردند. ازجمله نقاط قوت این پژوهش استخراج علل و انگیزه‌های تقلب مشترک و متفاوت بین اساتید و دانشجویان بود و ارایه یافته‌های به‌دست آمده در جلسات آموزشی برگزار شده برای اساتید و کاهش این مساله در آزمون‌های آنلاین بود.

درنهایت با توجه به ماهیت کیفی پژوهش و محدودیت‌های مذکور در فرآیند مصاحبه، لازم است یافته‌ها با در نظر گرفتن زمینه اجرای پژوهش تفسیر شوند. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آینده، ضمن بررسی راهکارهای عملی پیشگیری از تقلب در آزمون‌های آنلاین، اثربخشی شیوه‌های مختلف ارزشیابی و مداخلات آموزشی را ارزیابی کنند و نقش عوامل فردی و بافتی را در دانشگاه‌ها و گروه‌های دانشجویی متنوع‌تر مورد مطالعه قرار دهند. در مجموع، می‌توان گفت ریشه‌یابی علل و انگیزه تقلب و به‌دنبال آن، کاهش تقلب در آزمون‌های آنلاین، مستلزم عبور از نگاه تک‌عاملی و حرکت به‌سوی رویکردی جامع است که همزمان به دانشجو، استاد، دانشگاه و زمینه‌های گسترده‌تر اجتماعی و آموزشی توجه داشته باشد؛ رویکردی که هدف نهایی آن نه صرفاً کنترل رفتار متقلبانه بلکه تقویت یادگیری اصیل، مسئولیت‌پذیری و ارتقای اخلاق آموزشی در نظام آموزش عالی است.

References

1. Farjzadeh M, mirzai N, kamali N. Analyzing the ethical Challenges of Virtual Teaching-Learning in the Education System. Ethics in Science and Technology. 2024;19(3):143-50.

DOI: 10.22034/ethicsjournal.19.3.143

2. Sabzian S, Ghadampour E, Mirderikvand F. The causal model of academic cheating based on individual and contextual factors with the mediating role of academic

self-efficacy. Quarterly Journal of Research in School and Virtual Learning. 2018;5(3):43-66.
Access Link
3. Ghasemzadeh RS, Khamsan A, M R-M. The Perceived Role of a University Teacher Regarding Academic Morality and Preventing Cheating from Students' Points of View. Ethics in Science and Technology. 2020;14(4):14-22.
Access Link
4. Salehi.Gh Z. Scientific Cheating: social and legal aspects. Tehran: Institute for Cultural and Social Studies; 2010.
Access Link
5. Abdaoui M. Strategies for avoiding cheating and preserving academic integrity in tests. Al-Khitab Al-Tawasul. 2018;1(1):100-8.
Access Link
6. Rhode DL. Cheating: Ethics in Everyday Life: Oxford University Press; 2017.
Access Link
7. Mirzaei J, Seif AA, S. EG. Relationship between self-confidence and cheating behavior in first-year high school students in Qazvin Province. . Tehran: Allameh Tabataba'i University; 2010.
Access Link
8. Abedinipoor A, Samadi F, Momenyan S. The frequency and factors associated with cheating among students of Qom University of Medical Sciences. Journal of Medical Education Development 2015;8(19):73-81.
Access Link
9. Ketabi S, Modiri N, A F. A security framework for conducting electronic exams in virtual universities using IT infrastructure library model Tehran: Payame Noor University of Tehran; 2011.
Access Link
10. Omid Moghaddam K, Khamsan A, Ayati M. Identify the Reasons for Ignoring Academic Ethics and Committing Academic Cheating. Ethics in Science and Technology. 2018;13(2):140-8.
DOI: 20.1001.1.22517634.1397.13.2.15.9
11. Omid Moghadam K, Khamesan A, Ayati M. Identification and classification of student cheating behaviors using neutralization strategies Among University of Birjand students Birjand: University of Birjand; 2012.
Access Link
12. Khamsan A, Amiri M. The Study of Academic Cheating Among Male and Female Students. Ethics in Science and Technology. 2011;6(1):54-62.
DOI: 20.1001.1.22517634.1390.6.1.6.9
13. Sadeghi A, Ofoghi N, Banapour-Hammidy MH, Emami F. The survey of Factors Related to cheating among students of higher educational institutions city of Rasht. Strategic Research on Social Problems. 2018;6(4):35-52.
DOI: 10.22108/ssoss.2017.85520.0
14. Adzima K. Examining online cheating in higher education using traditional classroom cheating as a guide. Electronic Journal of E-Learning. 2020;18(6):476-93.
https://doi.org/10.34190/JEL.18.6.002
15. Bahrami M, Hassanzade M, Zandi Z, Erami E, Miri Kh. Student's Attitude about Cheating and its Confronting Strategies. Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences. 2015;8(2):99-104.
Access Link
16. Ejei J, Shahabi R, Alibazi H. Relationship between personality traits and self reported academic cheating in high school students. Journal of Psychology. 2012;15(4):412–24.
Access Link
17. Hylton K, Levy Y, Dringus LP. Utilizing webcam-based proctoring to deter misconduct in online exams. Computers & Education. 2016;92(53-63.
DOI: 10.1016/j.compedu.2015.10.002
18. Khodaie E, Moghadamzadeh A, Salehi K. Factors affecting the probability of academic cheating school students in Tehran. Procedia-social and behavioral sciences. 2011;29(1587-95.
DOI: 10.1016/j.sbspro.2011.11.401
19. Holden OL, Norris ME, Kuhlmeier VA. Academic integrity in online assessment: A research review. Frontiers in education. 2021;6(1-13.
https://doi.org/10.3389/feduc.2021.639814
20. Chenani F, Al-Omrani-Nejad S, Baghfar S, Azarian S. Causes and Effects of Academic Fraud. Psychological and Educational Studies. 2022;2(113–23.
Access Link
21. Asghari M. Assessment in distance education. Roshd-e-Moallem. 2021:44-6.
Access Link
22. Bilen E, Matros A. Online cheating amid COVID-19. Journal of Economic Behavior & Organization. 2021;182(196-211.
DOI: 10.1016/j.jebo.2020.12.004
23. Noorbehbahani F, Mohammadi A, Aminazadeh M. A systematic review of research on cheating in online exams from 2010 to 2021. Education and information technologies. 2022;27(6):8413-60.
https:/doi.org/10.1007/s10639-022-10927-7
24. Newton P, Essex K. How common is cheating in online exams and did it increase during the COVID-19 pandemic? A systematic review. Journal of Academic Ethics. 2024;22(2):323-43.
https://doi.org/10.1007/s10805-023-09485-5
25. Janke S, Rudert S, Petersen Ä, Fritz T, Daumiller M. Cheating in the wake of COVID-19: How dangerous is ad-hoc online testing for academic integrity? Computers and Education Open. 2021;2(100055.
DOI: 10.1016/j.caeo.2021.100055
26. Rüth M, Jansen M, Kaspar K. Cheating behaviour in online exams: On the role of needs, conceptions and reasons of university students. Journal of Computer Assisted Learning. 2024;40(5):1987-2008.
https://doi.org/10.1111/jcal.12994
27. Bakhtiari Khoei N SE. Comparison of cognitive-academic-motivational factors in cheating and non-cheating students of Urmia University Urmia, Iran: University of Urmia; 2017.
Access Link

28. Bakhtiyari Khoei N, Soleymani, E. Structural Equation Modeling of the Relationship Between Goal Orientation and Attitudes Toward Cheating: Academic Motivation as a Mediating Variable. Journal of Instruction and Evaluation. 2019;12(46):47-63.
DOI: 10.30495/jinev.2019.668230
29. Fealy S, Safar Pour S, RasouliAzar S. Effective factors on studentsâ€ ™ cheatingbehaviors on exams: A case study of Gorgan Islamic Azad University. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education. 2023;20(1):57-77.
Access Link
30. Aliverdinia A, Janaly Zadeh H, Omrani Dhkhan S. A Study on the Role of Social Learning in Academic Cheating. Social Problems of Iran. 2016;6(2):71-103.
DOI: 10.18869/acadpub.jspi.6.2.71
31. Sharafi L, Alibaygi A. Analysis of Studentsâ€ ™ Cheating Behaviors: Application of Multidimensional Scaling. Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education. 2023;19(4):141-60.
Access Link
32. Omid A, Montazeri H. Strategies to reduce cheating on online exams. Journal of Isfahan Medical School. 2021;39(615):142-4.
DOI: 10.22122/jims.v39i615.13627
33. Hariri N. Principles and Methods of Qualitative Research. Tehran: Islamic Azad University - Science and Research Branch; 2017.
Access Link
34. Attride-Stirling J. Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. Qualitative research. 2001;1(3):385-405.
https:/doi.org/10.1177/146879410100100307